Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

ANALÝZA PŘESILOVÝCH HER EXTRALIGOVÝCH MUŽSTEV LEDNÍHO HOKEJE V ČESKÉ REPUBLICE ZE SEZÓNY 2010 / 2011

Lukáš Zdrha

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 25. červen 2012

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Děkuji Mgr. Petru Valachovi, Ph.D. za odborné konzultace, kritiku a cenné rady při tvorbě bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD 7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA 8
1.1 Historie ledního hokeje 8
1.2 Charakteristika české Extraligy ledního hokeje 9
1.3 Charakteristika přesilové hry v ledním hokeji 11
1.3 Druhy trestů: 11
1.4 Přesilová hra z hlediska složek sportovního tréninku 13
1.4.1 Přesilová hra z hlediska techniky 13
1.4.2 Přesilová hra z hlediska taktiky 14
1.4.3 Přesilová hra z hlediska psychologie 14
1.4.4 Přesilová hra z hlediska kondice 15
1.5 Fáze přesilové hry 15
1.5.1 Založení přesilové hry 15
1.5.2 Přechod středního a vniknutí do útočného pásma 16
1.5.3 Zakončení přesilové hry 17
1.5.4 Vhazování 18
1.5.5 Využití herních kombinací v přesilových hrách 18
1.6 Metodický nácvik přesilové hry 19
1.7 Druhy přesilových her 21
1.7.1 Přesilová hra 5 - 4 21
1.7.2 Přesilová hra 5 – 3 22
1.7.3 Přesilová hra 4 – 3 22
1.7.4 Přesilová hra při hře bez brankáře 23
2 CÍL, ÚKOLY 24
2.1 Cíl 24
2.2 Úkoly 24
3 HYPOTÉZA 24
3.1 Hypotéza 24
4 METODIKA 25
4.1 Charakteristika výzkumného souboru 25
4.2 Dotazník 26

4.3 Analýza statistik 27
4.4 Analýza přesilových her z videozáznamů 30
4.4.1 Analýza základního rozestavení přesilové hry 30
4.4.2 Analýza variant zakončení přesilové hry 31
5 VÝSLEDKY A DISKUZE 32
5.1 Vyhodnocení dotazníku 32
5.2 Míra vlivu úspěšnosti v přesilových hrách na celkovém umístění v sezóně 33
5.3 Míra úspěšnosti v přesilových hrách v závislosti na rozestavení hráčů 36
ZÁVĚR 42
SOUHRN 44
RESUME 44
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 45
SEZNAM TABULEK: 47
SEZNAM OBRÁZKŮ: 48
PŘÍLOHY 49

ÚVOD

V bakalářské práci se budeme zabývat nejpopulárnějším sportem v České republice, ledním hokejem. Stejně jako u ostatních sportů i lední hokej nabízí nepřeberné množství různých témat od kondiční přípravy po jednotlivé herní systémy. Některé prvky ledního hokeje však mají podle odborníků větší důležitost na výsledek utkání, a právě jeden z těchto prvků bude podroben naší analýze, s cílem zjištění míry jeho vlivu na celkové umístění v sezóně.

Mám za sebou již šestiletou trenérskou praxi a nyní působím jako hlavní trenér dorostu HC DDM Rokycany. Asi jako většina trenérů se snažím přijít nato, co mé mužstvo dovede k nejlepším výsledkům. Zaměřil jsem se tedy na přesilovou hru, která, podle mého názoru, nabývá na důležitosti, vzhledem k novému trendu posuzování nedovolených zákroků rozhodčími. Nový trend v posuzování nedovolených zákroků trvá již několik let a začal na popud nejlepší klubové ligy světa zámořské National hockey league. Nejslavnější liga světa se totiž zabývala sníženou atraktivností ligy z důvodu dlouhodobého úbytku vstřelených gólů, a tak zpřísnila posuzování nedovolených zákroků holí, což vedlo k výraznému zvýšení počtu přesilových her, a tím i ke zvýšení průměru vstřelených branek na jeden zápas. Po několika letech dorazilo přísné posuzování rozhodčích i do všech hokejových lig v Evropě.

Cílem bakalářské práce tak bude určit míru vlivu přesilových her na celkové umístění mužstva v základní části, konkrétně v České extralize v sezóně 2010 – 2011, včetně analýzy přesilových her všech čtrnácti mužstev působící v této soutěži, pomocí které zjistíme, zda určité rozestavení hráčů vede k větší úspěšnosti v početních výhodách či nikoliv.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 Historie ledního hokeje

Úplně první zmínka o hře brané jako předchůdce dnešního ledního hokeje se datuje do roku 1600. Hra se původně nazývala „hurley“ a hrála se převážně v Irsku, Skotsku a Velké Británii. Hra připomínala dnešní golf s Americkým fotbalem a hokejem dohromady. Další hra považovaná za předchůdce ledního hokeje se nazývala lacrosse. V zemích, kde se hrály hry podobné hokeji, vévodila Kanada. Konkrétně šlo o město Halifax, ve kterém se hrál jak „lacrosse“, tak „hurley“, a proto je Halifax dnes považován za kolébku ledního hokeje.

První oficiální pravidla byla sepsána v roce 1870 v Montrealu, kde byla zároveň založena první organizace. S vývojem a vznikem hokeje jsou silně spjaty dvě jména. J. G. H. Creighton a W. F. Robertson. Creighton, inženýr z Halifaxu, položil roku 1875 základy hokeje v Montrealu a Robertson upravil pravidla hry. Creighton založil první hokejový tým při McGillské Univerzitě v Montrealu a zorganizoval první zápas mezi Montrealem a Halifaxem.(www.pragotrading.cz)

Lední hokej je kolektivní hra hraná na ledové ploše ohraničené mantinely a plexiskly, ve které je hlavním cílem dopravit vícekrát kotouč do branky soupeře pomocí hokejových holí, než protivník. Hrací doba je 3x20 minut čistého času. Ke každému zápasu nastupuje za každé mužstvo maximálně 22 hráčů, z nichž 2 jsou brankáři. Na ledě však může být pouze 6 členů z jednoho družstva, pět v poli a jeden brankář. Počet střídání jednotlivých hráčů za zápas je neomezený, většinou se střídá po tzv. „ pětkách “, ve které jsou dva obránci a tři útočníci.

Tento sport je založený na záměrné spolupráci družstva na ledě. Jen tak jsou vytvořeny předpoklady pro přehrání protivníka a tím i na výhru. Snad pouze v dětských kategoriích je možné, aby jeden hráč přehrál pět soupeřových protihráčů, poté i brankáře a vstřelil branku. To dokážou jen skutečné výrazné talenty a jejich výskyt není až tak běžný. (Perič, 2002)

1.2 Charakteristika české Extraligy ledního hokeje

Předchůdcem české Extraligy byla československá hokejová liga, která vznikla v sezóně 1936 – 1937 za účasti pouze osmi mužstev. Hrálo se povětšinou na přírodních kluzištích, jediný stadion s umělou ledovou plochou se nacházel v Praze a při jednokolovém systému stačilo k titulu mistra Československa pouze sedm zápasů. Úplně první zápas byl sehrán 3. ledna 1937 (SSK Vítkovice - AC Sparta Praha 1:1). Nejúspěšnějším klubem je Dukla Jihlava s celkem třinácti tituly mistra Československé hokejové ligy.(Gut & Pacina, 1986)

Samostatná česká Extraliga ledního hokeje vznikla v roce 1993 jako nástupce hokejové ligy Československé. První ročník, po odloučení od mužstev ze Slovenska, se hrál v počtu dvanácti účastníků. K rozšíření na současných 14 účastníků naší nejvyšší hokejové soutěže došlo před sezónou 1995 - 1996, kdy do Extraligy automaticky postoupili vítězní semifinalisté 1. ligy (Hc Kometa Brno, Hc Železárny Třinec). Během osmnáctileté historie se v české Extralize vystřídalo celkem 23 klubů. Mezi nejúspěšnější patří Vsetín se šesti a Sparta Praha se čtyřmi tituly (tab.1).

Nejvyšší soutěž ledního hokeje v České republice nese momentálně název Tipsport Extraliga, ve které působí celkem čtrnáct mužstev sdružených do Asociace profesionálních klubů, která byla založena 15. 6. 1994, a jejíž úkolem je řízení a rozvoj extraligy a zastupování jejích účastníků, stejně jako rozvoj a podpora vrcholového hokeje a výchova a podpora talentované mládeže pro účely Extraligy ledního hokeje.(www.cslh.cz)

Soutěž je rozdělena na dvě hrací období základní část a play off. Základní část se hraje od září do února systémem každý s každým, kdy se všechny mužstva spolu utkají čtyřikrát. To znamená, že každý tým odehraje celkem 52 zápasů. Za vítězství v normální hrací době získává vítězné družstvo tři body, za výhru v prodloužení nebo v nájezdech body dva, a za prohru v prodloužení či nájezdech bod jeden. Po konci základní části se tabulka rozdělí na tři části. První šestice s největším počtem bodů mají zajištěný přímý postup do čtvrtfinále. Týmy mezi 7. a 10. místem hrají předkolo play off na tři vítězné zápasy o dvě zbývající místa do čtvrtfinále. Čtvrtfinálové, semifinálové a finálové série se již hrají na čtyři vítězná utkání. Mužstva, která po základní části skončili mezi jedenáctým a čtrnáctým místem hrají mezi sebou ještě 12 utkání v tzv. „ play out “. Výsledky „ play

out “ se připočítávají k výsledkům dosažených v základní části a tým, který v součtu všech bodů okupuje poslední příčku, je poté nucen obhajovat extraligovou příslušnost v baráži s vítězem 1. ligy, hrané na čtyři vítězná utkání.

Klubová úspěšnost v České extralize ledního hokeje		
Počet titulů	Název klubu	Ročník
6	Hc Vsetín	1994/1995, 1995/1996, 1996/1997, 1997/1998, 1998/1999, 2000/2001
4	Hc Sparta Praha	1999/2000, 2001/ 2002, 2005/2006, 2006/2007
2	Hc Pardubice	2004/2005, 2009/2010
2	Hc Slavia Praha	2002/2003, 2007/2008
1	Hc Třinec	2010/2011
1	Hc Karlovy Vary	2008/2009
1	Hc Zlín	2003/2004
1	Hc olomouc	1993/1994

Tabulka 1: pořadí týmů podle získaných titulů

1.3 Charakteristika přesilové hry v ledním hokeji

Přesilová hra je pravidly poskytnutá početní převaha hráčů v poli vzniklá vyloučením hráčů soupeře. Tento časový úsek velmi často ovlivňuje celkový výsledek utkání. Proto je mu třeba věnovat dostatečnou pozornost při jeho nácviku. Úspěšnost v přesilové hře zvyšuje sebedůvěru v týmu, na straně druhé však může negativně ovlivnit další výkon hráčů v utkání.(Pavliš, 2002)

Z obecného pohledu znamená přesilová hra, pokud máte na ledě o jednoho o dva a výjimečně i o tři hráče v poli navíc než soupeř. Nejčastěji se vyskytují přesilové hry 5-4, 5-3, 4-3. Chybně se v některých publikacích uvádí pouze tyto tři typy přesilových her. Z definice přesilové hry jasně vyplývá, že za přesilovou hru se považuje též vystřídání brankáře v závěru utkání za hráče do pole, tudíž sem patří i tzv. „ Power-play “, která ke konci zápasu často významně ovlivňuje konečný výsledek. Rozeznáváme 3 typy těchto přesilových her. Nejčastěji se objevují ve formě 6-5, 6-4. Velmi výjimečně můžeme vidět i přesilovou hru 6-3, kdy se trenér prohrávajícího mužstva rozhodne vyměnit brankáře za hráče v poli, a zároveň má soupeř vyloučeny dva hráče.

V případě, že se nekryjí vyloučení hráčů z obou mužstev, může přesilová hra trvat dvě, čtyři a pět minut. Pětiminutová přesilová hra je specifická oproti ostatním, a to tím, že obdržený gól oslabeného družstva neruší zbytek uloženého trestu.

1.3 Druhy trestů:

Menší trest

Hráč (kromě brankáře) je vyloučen ze hry na dvě minuty, náhradník není povolen. Pokud soupeř vstřelí gól, trest je ukončen a hráč se vrací na led.

Menší trest pro hráčskou lavici

Hráč provinivšího se týmu, který byl v době provinění na ledě, je vyloučen ze hry na dvě minuty. Náhradník není povolen.

Dvojitý menší trest

Dva menší tresty za sebou (ukládá se ve specifických případech – například při krvavém zranění).

Větší trest

Hráč je vyloučen ze hry na pět minut, náhradník není povolen. Trest není ukončen dříve ani v případě, že soupeř vstřelí gól.

Osobní trest

Při prvním osobním trestu je hráč (kromě brankáře) vyloučen ze hry na deset minut, může za něj ihned nastoupit náhradník. Při druhém osobním trestu je hráč (včetně brankáře) vyloučen do konce zápasu (náhradník je povolen okamžitě).

Osobní trest do konce utkání

Hráč (včetně brankáře) je vyloučen do konce utkání a může za něj ihned nastoupit náhradník.

Trest ve hře

Hráč (včetně brankáře) je vyloučen do konce utkání. Po pěti minutách může nastoupit náhradník. Trest ve hře znamená automatický zákaz nastoupit v dalším soutěžním utkání.

Trestné střílení

Hráč, který byl faulován, provede trestné střílení. Ostatní hráči ustoupí na své hráčské lavice. Na pokyn rozhodčího hráč, který provádí trestné střílení, začne hrát pukem a pokusí se vstřelit branku. Brankář nesmí opustit brankoviště dřív, než se hráč dotkne puku. Je-li puk vystřelen, trestné střílení končí (buď je dosažena branka, či nikoli) - hráč již nemůže dále hrát.(www.cslh.cz)

1.4 Přesilová hra z hlediska složek sportovního tréninku

1.4.1 Přesilová hra z hlediska techniky

K úspěšnému provedení přesilových her je nepochybně potřeba vysoké technické úrovně hráčů. Není proto tajemstvím, že do početních výhod jsou nasazováni především hráči technicky vyspělí disponující hokejovými dovednostmi na skutečně vysoké úrovni. Technická složka sportovního tréninku totiž předchází složce taktické. Vyspělejší hráči po stránce technické tak rozšiřují trenérům možnosti nácviku přesilové hry. Pro takové hráče není problém po technické stránce provést jakoukoliv variantu zakončení. Pokud nebudeme disponovat například hráčem s kvalitní střelbou z prvního dotyku, významně nám to zredukuje možnosti výběru nácviku pro finální fázi. Je třeba, aby všechny dovednosti byly již ve fázi automatizace z důvodu časté práce pod časovým a prostorovým tlakem. Mezi zásadní hokejové dovednosti hráče potřebné pro úspěch v početních výhodách patří:

- Obratnostní bruslení – změny směru na malém prostoru
- Přesné zpracování kotouče
- Klamání při střelbě a přihrávce – naznačení střely a nečekaná přihrávka a opačně
- Přímé přihrávky a přímá střelba
- Dorážení a tečování
- Přihrávky z forhendu do forhendu
- Blokování a clonění soupeře (Pavliš, 2002)

Samozřejmě, že technická vyspělost sama o sobě neznamená schopnost hráče odehrát kvalitně přesilovou hru. Dalšími důležitými vlastnostmi hráče nastupujícího v početní převaze je především schopnost improvizace a kreativity, a to vše pod časovým a prostorovým tlakem. Schopnost improvizovat využijeme především při nekompaktnosti bránicí sestavy a při aktuální možnosti vytvořit si výhodnější pozici pro zakončení, než nám umožňuje nacvičená varianta. Spojení výborně zvládnutých a zautomatizovaných hokejových dovedností se schopností improvizovat a vymyslet náhle nečekané řešení, dělá hráče při početních výhodách nepostradatelným.

1.4.2 Přesilová hra z hlediska taktiky

Součástí přesilových her je samozřejmě také taktická příprava jinými slovy nácvik způsobu vedení sportovního boje. Jak již bylo řečeno, s taktickými dovednostmi jsou úzce spjaté dovednosti technické, jejichž vysoká úroveň významně rozšiřuje repertoár použití jednotlivých taktických variant, ať už při hře v plném počtu hráčů na ledě, nebo při početních výhodách. Za taktickou přípravu je zodpovědný především hlavní trenér. Všechny své návrhy však většinou před konečnou volbu řešení konzultuje se svými asistenty.

Pro správný výběr varianty pro nácvik založení či finálního zakončení přesilové hry, je třeba stanovit taktický plán, pro který jsou klíčové čtyři body:

- výkonnost soupeře
- strategie soupeře – aktivní nebo pasivní obrana
- vlastní výkonnost
- informace o prostředí a podmínkách – rozměry kluziště (Dovalil, 2009)

Z konkrétního taktického hlediska je potřeba určit variantu založení přesilové hry a základní rozestavení, ze kterého později tvoříme finální zakončení. Hlavním požadavkem pro úspěšnost přesilových her je funkční držení hole. Při pozičním rozestavení musí být ve stálé pozornosti trenérů situování praváků a leváků. (Bukač, 2005)

1.4.3 Přesilová hra z hlediska psychologie

Hlavním kritériem pro výběr hráčů nastupujících do přesilových her je sebedůvěra. Úspěšnost početních výhod může snížit vědomý pocit převahy na ledě. Domněnka bezpečnosti může tlumit požadované nasazení. Hodně ztrát kotouče vzniká netečností. Mužstvo v přesile musí vyvinout větší úsilí než soupeř v obraně. Iniciativa při závazné výpomoci je hlavním psychickým problémem aktérů. Přihrávání bez tlaku na branku je pro soupeře výhodné, pro útočící mužstvo otupující. (Bukač, 2005).

1.4.4 Přesilová hra z hlediska kondice

V případě rychlého založení a zaujmutí základního rozestavení probíhá energetické krytí početních výhod převážně v aerobní zóně, i proto při soustavném tlaku dokážou hráči strávit v kuse na ledě celé dvě minuty bez větších problémů. Opakované vyhození soupeře a opětovné znovuzakládání přesilové hry velmi výrazně zvyšují nárok na kondici z důvodu tvorby kyseliny mléčné ve svalech. Musí tak dojít k vystřídání, a právě z tohoto důvodu do nácviku přesilových her zapojujeme vždy dvě speciální pětičlenné sestavy.

1.5 Fáze přesilové hry

Z hlediska systematiky ledního hokeje zařazujeme přesilovou hru do organizace hry družstva v útoku a rozdělujeme jí na tři fáze, založení, přechod středního, vniknutí do útočného pásma a zakončení. Všechny fáze na sebe plynule navazují a jejich přesné provedení velmi ovlivňuje celkovou úspěšnost proměňování početních výhod. Do fází přesilových her můžeme také zařadit vhazování a to především ve středním a útočném pásmu.(Pavliš, 2002)

1.5.1 Založení přesilové hry

Založení je základní stavební kámen přesilové hry. Přesné a kvalitně provedené založení výrazně ovlivňuje celkovou úspěšnost proměňování přesilových her tím, že zvyšuje čas strávený v útočném pásmu, a ten je důležitý pro vytvoření finální fáze tedy. Ve starších odborných literaturách se můžeme dočíst kritiky k hráčům, kteří se po vyhození kotouče soupeře v oslabení nesnaží o co nejrychlejší opětovné založení, což by vedlo k přečíslení soupeře. S tímto názorem ovšem příliš nesouhlasím, často pak můžeme vidět, jak pokusy o rychlou reorganizaci založení přesilové hry končí dalším vyhozením kotouče a ztrátou cenných sekund.

Založení je možné dvěma způsoby, založení z vlastního obranného pásma po předchozím vyhození kotouče soupeřem, nebo reorganizací útoku ve středním pásmu, ale

jak bylo již před chvílí řečeno, rychlá reorganizace útoku ve středním pásmu s dnešním agresivním pojetím rychlého přístupu oslabeného družstva vede často k další ztrátě kotouče, přesto se tento způsob může využívat například při střídání soupeře, což může vézt k přečíslení a rychlému zakončení.(Bukač, 2005)

Z vlastního obranného pásma se přesilová hra zakládá pomocí individuální akce, kde je ale důležitá součinnost všech ostatních hráčů. Většinou takové založení můžeme vidět u týmu, jenž disponuje jedním hráčem charakteristickým nadprůměrnými technickými i taktickými dovednostmi, jako je v České extralize Martin Straka v Hc Plzeň 1929, nebo Petr Nedvěd v Hc Bílí tygři Liberec. Druhou variantou je forma postupného založení kombinací podle nacvičeného vzorce. Každý tým má obvykle nacvičen jeden či dva vzorce postupného založení přesilové hry, důležitá je i zde vzájemná spolupráce všech hráčů.

1.5.2 Přechod středního a vniknutí do útočného pásma

Při přechodu středního pásma plynule navazujeme na nacvičený vzorec založení přesilové hry. Důležitým faktorem, stejně jako při všech fázích přesilové hry, je správná součinnost všech hráčů. Neutrální zónu je možno překonat vzájemnou spoluprací na základě již zmíněné součinnosti všech hráčů hrající přesilovou hru, která se používá především v době, kdy bránící mužstvo nepraktikuje rychlý přístup a jeho obranná sestava ustupuje až do hloubi svého obranného pásma.

Kromě překonání středního pásma pomocí individuální akce je tu ještě jedna možnost, díky níž se můžeme při početní výhodě dostat do území soupeře a to nastřelení kotouče. Tento prvek je sice běžný hlavně při hře pěti proti pěti, ale při dnešním aktivním pojetí obranné hry v oslabení, kdy bránící mužstva se velmi často snaží o rychlý přístup již ve středním pásmu, nabývá prvek nastřelení kotouče stále více na své důležitosti.

Nejedná se však o bezhlavé nahození puku do soupeřova území, nýbrž o přesně nacvičené provedení, kde si každý hráč musí splnit svoji danou úlohu. Nastřelovat kotouč můžeme podél hrazení (obr.1) nebo úhlopříčně, cílem je pak dostat kotouč z tzv. silné strany, kde se pohybuje nejvíce hráčů soupeře, na stranu slabou. Zde je důležitá spolupráce všech členů útočícího týmu. První hráč provádí povětšinou blokování soupeře, což

umožňuje druhému hráči přebrat kotouč. Velice důležitá je také činnost třetího útočníka, jenž jde opět do postavení na „ slabé “ straně. Jedná se většinou o protilehlý roh kluziště a rychlá přihrávka tomuto hráči eliminuje agresivní přístup obranné čtveřice a dává možnost k zaujmutí základního rozestavení přesilové hry a tvorbě zakončení (obr.2).

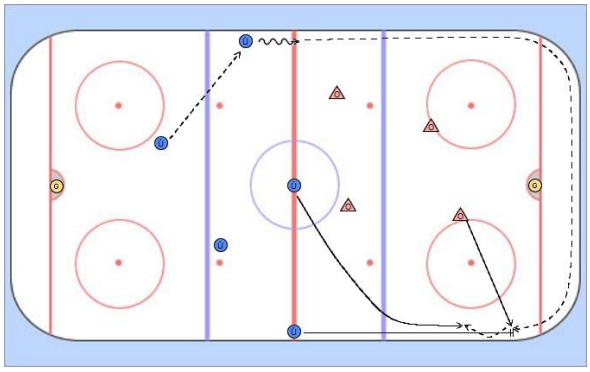

Obrázek 1: nastřelení puku podél hrazení

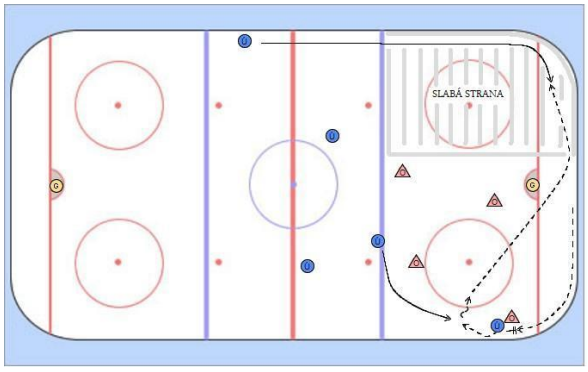

Obrázek 2: zaujmutí základního rozestavení po nastřelení

Legenda:

- Brankář
- útočník
- obránce
- pohyb bez puku
- pohyb s pukem
- jízda vzad
- přihrávka
- střela

1.5.3 Zakončení přesilové hry

Fáze zakončení navazuje na proniknutí nebo vyhrané vhazování v obranném pásmu soupeře a má za úkol opakovanou tvorbu střeleckých příležitostí vedoucí ke vstřelení branky. Vždy je třeba vycházet z určitého základního nacvičeného vzorce, v němž je zajisté třeba využít i kreativity a improvizace. Improvizaci je potřeba využít v případě, kdy bránící trojice či čtveřice není kompaktní, díky čemuž se objeví daleko výhodnější pozice pro závěrečné zakončení, než v případě nacvičené varianty. K větší úspěšnosti vede především častá střelba, a to především přímá střela po nahrávce, která nutí brankáře k rychlému přesunu po brankovišti a zabraňuje mu tak ve správném základním postoji, což mu výrazně ztěžuje chycení kotouče. Dalším důležitým prvkem je postavení hráče před

brankovištěm soupeře v momentě střelby. Tento hráč plní hned několik důležitých rolí. Jednak brání brankáři ve výhledu, a tím mu opět výrazně ztěžuje zastavení puku, zároveň se snaží o tečování střely a o případnou dorážku vyraženého kotouče.

1.5.4 Vhazování

V herní situaci vhazování je třeba rozlišit dvě základní složky technickou a taktickou. Taktickou složkou rozumíme volbu způsobu získání kotouče, zatímco technická složka je samotné provedení zvoleného způsobu.(Mazanec, 2002)

Vhazování je nedílnou součástí přesilové hry, a to především ve středním a útočném pásmu. Prohrané vhazování v těchto zónách hřiště znamená ve většině případů vyhození kotouče soupeřem a ztráty 15 až 20 sec. V obou případech využíváme vzorového rozestavení vedoucímu k rychlému získání útočného pásma respektive k rychlému zakončení. Důležitá je opět spolupráce všech hráčů, a to jak při prohraném, tak vyhraném vhazování. Pokud se vhazování jednoznačně prohraje, je nutné přecházet ihned do agresivního forčekingu se snahou o opětovné získání kotouče do svého držení dříve, než se soupeři podaří dostat puk z obranné třetiny. V případě, že vhazování nevyhrajeme čistě na rozestavěné hráče a nastává souboj o puk, vypomáhá se získáním kotouče vždy nejbližší útočník. Rychlé zakončení střelbou po vyhraném vhazování je velmi efektivní. Pro vhazování v útočném pásmu a pro použití vzoru je podstatné držení holí vzorově rozestavených hráčů. (Bukač, 2005)

1.5.5 Využití herních kombinací v přesilových hrách

Pojem herní kombinace znamená součinnost dvou až tří hráčů, a právě správná a efektivní součinnost tohoto počtu hráčů je klíčová pro vytváření závěrečných střeleckých příležitostí při početních výhodách. Herní kombinace jsou přechodem od herních činností jednotlivce k herním systémům. Jsou stěžejní složkou týmového herního výkonu. Úroveň herních kombinací je závislá na herní úrovni jednotlivých hráčů a jejich individuálních činnostech, kterými jsme se zabývali již ve fázi přesilové hry z hlediska techniky hráče. Herní kombinace rozdělujeme na útočné a obranné. Pro potřeby početních výhod

využíváme především herních kombinací útočných. Z hlediska metodiky ledního hokeje je rozdělujeme do čtyř základních bodů:

- Přihraj a jeď
- Křížení hráčů
- Se zpětnou přihrávkou nebo přenecháním
- Clonění (Perič, 2002)

Základní rozdělení útočných herních kombinací je ovšem pro přesilovou hru příliš obecné a nedostačující, a pro nácvik přesilových her je proto potřeba si herní kombinace zkonkretizovat. Zásadní herní situací při nejčastější variantě přesilové hry, to znamená početní výhodu o jednoho hráče v poli, je hra 2-1. Vytváření situací dva na jednoho je základní princip přesilové hry 5-4, z důvodu toho, aby hráč v držení kotouče měl vždy možnost přihrávky na volného hráče a zamezilo se tak případné ztrátě kotouče. Pokud se nějaký hráč dostane pod tlak a nastává například souboj u hrazení kotouč, je nezbytně nutná závazná výpomoc nejbližšího hráče a jeho zdvojení, jenž vede k získání kotouče pod kontrolu a opětovnému základnímu rozestavení hráčů mužstva hrajícího v početní výhodě. Mezi nejdůležitější útočné herní kombinace v početních výhodách patří:

- Spolupráce mezi hráči na modré čáře
- Spolupráce mezi hráčem u mantinelu a hráčem na modré čáře
- Spolupráce mezi hráčem z tzv. „ silné “ a „ slabé “ strany.
- Závazná výpomoc při situacích 1-1 na 2-1
- Výměna míst pomocí rotace (Bukač, 2005)

1.6 Metodický nácvik přesilové hry

Co se týče přesilových her a jejich nácviku v mládežnických kategoriích vedou odborníci dlouhé diskuze a debaty o tom, kdy vlastně cíleně zabudovat tuto herní situaci do tréninkového procesu. Někteří prosazují názor začínat se základním nácvikem již v kategorii mladších žáků, to znamená 5. a 6. Třídy. Někdo naopak zastává názor věnovat se této herní situaci až u žáků navštěvujících 7. a 8.třídu.

V dané problematice bych souhlasil s metodickým pracovníkem Českého svazu ledního hokeje s p. Pavlišem, který nedoporučuje jakoukoliv specializaci na početní výhody v kategorii mladších žáků. Tréninkový program pro věkovou kategorii deset až dvanáct let by měl být totiž výhradně zaměřený na získávání nových a zdokonalování již naučených hokejových dovedností, nikoliv dovedností taktických.

V kategorii starších žáků, přestože ještě stále převažuje zaměření tréninkového procesu na herní činnosti jednotlivce, se již začíná s naprosto jednoduchými variantami založení přesilové hry a jejím finálním zakončením včetně seznámení hráčů se základními teoretickými znalostmi o přesilových hrách, z důvodu ulehčení jejího pozdějšího specializovaného nácviku v kategorii dorostu a juniorů.

Před samotným nácvikem je třeba kvalitní teoretická příprava, to znamená například použití video ukázky, nebo grafického znázornění. Poté přecházíme již k nácviku průpravných cvičení na ledě. Vždy je výhodnější začít s tréninkem herních kombinací, například samostatně se věnovat spolupráci obránců nebo útočníku a teprve později nacvičené kombinace spojit do jednoho celku. Následuje nácvik všech fází přesilové hry bez, popřípadě s nízkým odporem dvou hráčů. Před poslední fází nácviku, tedy přesilové hry 5-4 s plným odporem, ještě předchází nácvik přesilové hry 5-4 s odporem pasivním, popřípadě s obrácenými holemi bránících hráčů.(Pavliš, 2002)

U profesionálních hráčů se nácvik provádí rovnou s plným odporem. Po zvládnutí nacvičované varianty přesilové hry je třeba vytvářet u hráčů pocit tzv. „ krizové situace “, pomocí které namodelujeme zápasovou situaci, při které jsou hráči nuceni pracovat pod tlakem. Jedná se například o přidělení určitého úkolu v případě neúspěšného provedení.(Jelínek & Kuchař, 2007)

1.7 Druhy přesilových her

1.7.1 Přesilová hra 5 - 4

Početní výhoda pět proti čtyřem je nejčastěji vyskytující se formou přesilové hry, proto je také nácvik často zaměřen právě na ni. Za velice dobrou se považuje úspěšnost mezi 18 – 20 %. Rozeznáváme zde dvě základní rozestavení v útočném pásmu, pro něž je hlavním ukazatelem počet hráčů na modré čáře. V praxi jde o rozestavení:

Rozestavení se dvěma hráči na modré čáře (2-1-2, 2-2-1)

Rozestavení 2 - 1 - 2 (obr. 3) je velmi pohyblivé s možnostmi využití pravé i levé strany, modré čáry a prostoru za brankou. Modifikace je možná ve vzorci 2-2-1 (obr.4)

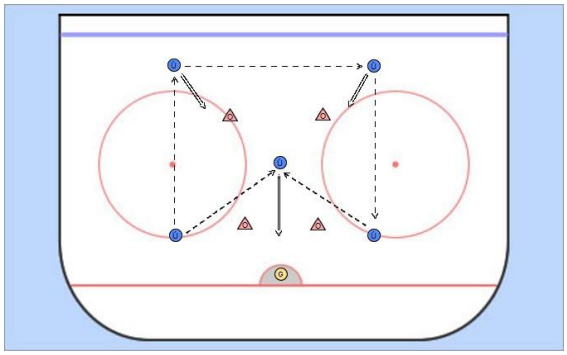

Obrázek 3: rozestavení 2-1-2

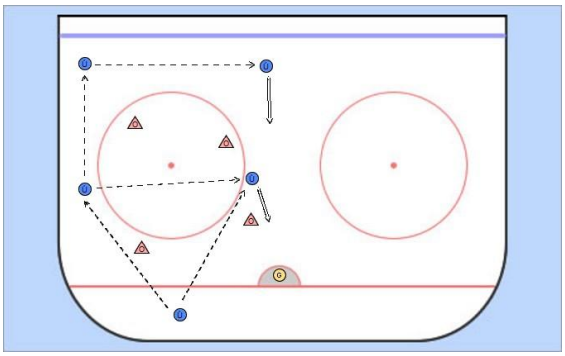

Obrázek 4: rozestavení 2-2-1

Rozestavení s jedním hráčem na modré čáře (3-1-3, 1-2-2)

Rozestavení s jedním hráčem na modré čáře se používá ve dvou podobných variantách. Varianta 1 - 3 – 1 s vazebným středem (obr. 5), nebo varianta 1 - 2 – 2 (obr. 6) tzv. „ deštník “ se dvěma hráči clonícími před bránou.

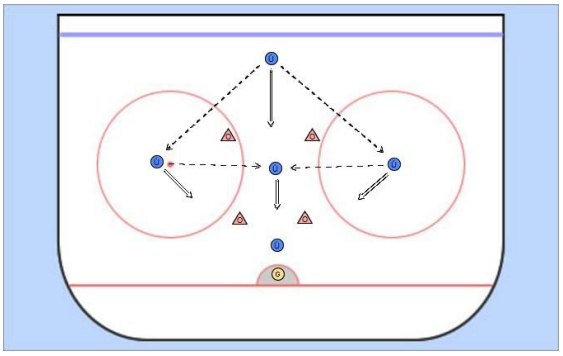

Obrázek 5: rozestavení 1-3-1

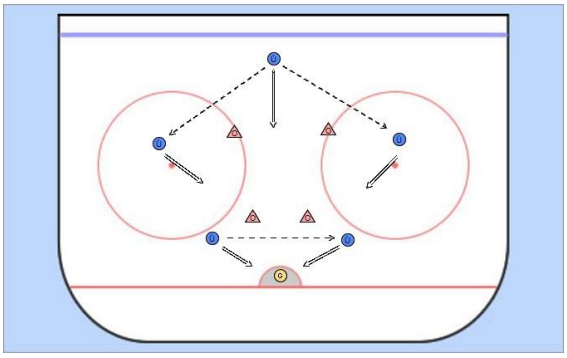

Obrázek 6: rozestavení 1-2-2

1.7.2 Přesilová hra 5 – 3

Přesilová hra 5 – 3 má výrazný vliv na sebedůvěru obou týmů. Pro mužstvo hrající přesilovou hru je to vynikající příležitost ke skórování. Naopak zvládnutí velmi náročné situace bránícím družstvem bez obdržené branky výrazně zvyšuje sebedůvěru a může být odrazovým můstkem ke skvělému výkonu po zbytek utkání. Ve většině případů trvá početní výhoda 5 – 3 méně než dvě minuty, přesto jejím hlavním rysem je trpělivost a přesnost kombinace. Přímé přihrávky, naznačování střelby a pronikání budují možnosti opakovaného zakončení. Přímé zakončení umožňují forhendové střelecké pozice a diagonální trasy přihrávek. Princip vzestupné nebo sestupné diagonální trasy finální přihrávky nutí brankáře k pohybu vpřed, vzad a od tyčky k tyčce. Přímá střelba při přesunu brankáře do protisměru jeho pohybu je i pro vynikajícího gólmana obtížně kontrolovatelná. (Bukač, 2005)

1.7.3 Přesilová hra 4 – 3

Přesilová hra 4 – 3 je početní převaha s nejmenším počtem hráčů na ploše. Více volného prostoru zvýhodňuje především útočící stranu. Velkou důležitost zde hraje držení hole útočících hráčů. Držení holí do středu hřiště, jak u hráčů na modré čáře, tak hráčů u brankoviště, umožňuje z nebezpečné vzdálenosti a výhodného úhlu přímou střelu z přihrávky.

1.7.4 Přesilová hra při hře bez brankáře

Přesilová hra při hře bez brankáře se objevuje především ke konci utkání, nebo při signalizovaném vyloučení, kdy brankář svým vyjetím na hráčskou lavici umožní vstup šestému hráči, dokud provinivší se tým nezíská kotouč pod kontrolu a nedojde tak k následnému vyloučení. Přesilová hra bez brankáře, nebo li „ Power play “, jak se jí v České republice často říká, může často rozhodnout o konečném výsledku. Rozeznáváme 3 typy těchto přesilových her. Nejčastěji se objevují ve formě 6-5, 6-4. Velmi výjimečně můžeme vidět i přesilovou hru 6-3. Nácvik varianty zakončení při přesilové hře bez brankáře se příliš neprovádí. Jedním z důvodů je jistě velký počet hráčů na malém prostoru, proto se také povětšinou nezahrává žádný nacvičený signál, ale využívá se každé možnosti k vystřelení na bránu soupeře a vytvoření přesily clonících a dorážejících hráčů.

2 CÍL, ÚKOLY

2.1 Cíl

Určení míry závislosti celkového umístění mužstva ledního hokeje v sezóně na úspěšnosti přesilových her a určení velikosti vlivu různých rozestavení hráčů na úspěšnost v této herní situaci.

2.2 Úkoly

1. Shromáždění dostupné literatury a ostatních zdrojů
2. Analýza přesilových her z videozáznamů
3. Sestavení a aplikace dotazníků pro profesionální hráče a trenéry ledního hokeje
4. Analýza statistik ze sezóny 2010-2011
5. Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat

3 HYPOTÉZA

3.1 Hypotéza

H1:Celkové umístění mužstva ledního hokeje v sezóně závisí na míře úspěšnosti přesilových her.

H2: Míra úspěšnosti přesilových her závisí na rozestavení hráčů.

4 METODIKA

4.1 Charakteristika výzkumného souboru

Za výzkumný soubor jsem zvolil profesionální kluby ledního hokeje. Konkrétně jsem se zaměřil na všech čtrnáct klubů hrajících nejvyšší soutěž v České republice (tab.2). Jejich působení v přesilových hrách bylo zkoumáno v sezóně 2010-2011.

HC Plzeň 1929	HC M. České Budějovice
HC Karlovy Vary	HC Kometa Brno
HC Oceláři Třinec	HC PSG Zlín
HC Vítkovice steel	HC Slavia Praha
HC Bílí tygři Liberec	HC Sparta Praha
HC Benzina Litvínov	HC Vagnerplast Kladno
HC Eaton Pardubice	BK Mladá Boleslav

Tabulka 2: Extraligová mužstva v sezóně 2010-2011

Součástí práce je také zpracování a vyhodnocení dotazníku. Cílovou skupinou pro odpovědi na dotazník jsou profesionální trenéři a hráči ledního hokeje, tzn. hráči hrající Tipsport extraligu, popřípadě druhou nejvyšší českou soutěž.

4.2 Dotazník

Dotazník je způsob psaného řízeného rozhovoru. Na dotazy, které jsou na rozdíl od rozhovoru psané, se vyžadují písemné odpovědi. Cílovou skupinou pro odpovědi na dotazník jsou profesionální trenéři a hráči ledního hokeje. K sestavení dotazníku jsem využil formu uzavřených otázek z důvodu pozdějšího lepšího zpracování výsledků. U uzavřených otázek si respondent vybírá jednu či více, z předem připravených odpovědí nejvíce se blížící jeho názoru.

Otázky dotazníku o nácviku přesilových her v základní části hokejové sezóny:

1. Za jak důležitý prvek ve hře považujete úspěšnost v přesilové hře v souvislosti s konečným výsledkem utkání?

a) Vždy rozhoduje b) velmi často rozhoduje c) nerozhoduje

2. Věnujete se nácviku přesilových her?

a) Ano, před každým zápasem b) Jen před určitými zápasy c) Ne

3. Rozebíráte přesilovou hru soupeře na videu?

a) Ano, před každým zápasem b) Jen před určitými zápasy c) Ne

4. Na jaký typ přesilové hry je nácvik nejčastěji zaměřen?

a) 5-4 b) 5-3 c) 4-3 d) přesilová hra při hře bez brankáře

5. Na kterou fázi se při nácviku nejčastěji zaměřujete?

a) Založení PH b) finální zakončení PH c) obojí

4.3 Analýza statistik

V bakalářské práci jsem využíval statistiky z oficiálních webových stránek Českého svazu ledního hokeje. Konkrétně jsem pracoval s tabulkou celkového umístění mužstev české Tipsort extraligy v základní části sezóny 2010-2011 (tab.3) a s tabulkou úspěšnosti mužstev na základě proměňování přesilových her v témže období (tab.4). Hlavním cílem bylo určit míru závislosti úspěšnosti přesilových her na celkové umístění mužstva v soutěžním roce. Míru závislosti u již zmíněných statistik jsem zjišťoval pomocí pořadové korelace. Ve statistice je Spearmanův koeficient pořadové korelace bezrozměrné číslo, které udává statistickou závislost (korelaci) mezi dvěma veličinami.

Míra vztahu vyjádřená absolutními hodnotami spearmanova koeficientu:

Malý efekt r_s = 0,10 – 0,30

Střední efekt r_s = 0,31 – 0,70

Velký efekt r_s = 0,71 – 1

Po spočtení koeficientu pořadové korelace jsem použil z důvodu malého rozsahu analyzovaného souboru výpočet tzv. věcné významnosti (effect size). Volba použití konkrétního koeficientu effect size je závislá na typu analyzovaných dat, proměnných a uplatněných prostředcích testovací statistiky. Koeficient determinace lze jako koeficienty effect size použít, v případě pokud to charakter dat umožňuje.(Sigmund & Sigmundová, 2011)

Koeficient determinace r^2 vyjadřuje procentuální podíl z celkové variance, který vysvětluje vliv faktoru na sledovaný efekt. Velikost $r^2 \geq 0{,}1$ je udávána jako minimální hodnota pro interpretaci nezanedbatelnosti vztahu.(Sigmund & Sigmundová, 2011)

Pořadí v přesilových hrách	Tým	Počet přesilových her	Počet využitých přesilových her	Úspěšnost přesilových her
1.	HC Plzeň 1929	265	57	**21,43 %**
2.	HC Karlovy Vary	283	60	**21,2 %**
3.	HC Oceláři Třinec	250	51	**20,32 %**
4.	HC Vítkovice steel	242	47	**19,42 %**
5.	HC Bílí tygři Liberec	246	45	**18,29 %**
6.	HC Benzina Litvínov	265	48	**18,11 %**
7.	HC Eaton Pardubice	229	41	**17,83 %**
8.	HC M. České Budějovice	260	43	**16,48 %**
9.	HC Kometa Brno	259	40	**15,44 %**
10.	HC PSG Zlín	264	39	**14,77 %**
11.	HC Slavia Praha	242	35	**14,46 %**
12.	HC Sparta Praha	254	34	**13,38 %**
13.	HC Vagnerplast Kladno	257	32	**12,45 %**
14.	BK Mladá Boleslav	234	29	**12,39 %**

Tabulka 3: Pořadí úspěšnosti v přesilových hrách

pořadí	Tým	z	v	vp	pp	p	skóre	**body**
1.	HC Plzeň 1929	52	27	6	3	16	153:145	**97**
2.	HC Oceláři Třinec	52	26	5	8	13	178:136	**96**
3.	Bílí Tygři Liberec	52	26	5	6	15	159:139	**94**
4.	HC Vítkovice Steel	52	26	6	2	18	162:137	**92**
5.	PSG Zlín	52	22	7	8	15	158:134	**88**
6.	HC Eaton Pardubice	52	24	3	10	15	146:125	**88**
7.	HC M.Č.Budějovice	52	23	6	4	19	158:131	**85**
8.	HC Slavia Praha	52	21	9	3	19	140:131	**84**
9.	HC BENZINA Litvínov	52	23	2	4	23	133:162	**77**
10.	HC Energie Karlovy Vary	52	15	7	12	18	152:154	**71**
11.	HC Kometa Brno	52	19	5	1	27	130:146	**68**
12.	HC Sparta Praha	52	14	6	3	29	115:142	**57**
13.	BK Mladá Boleslav	52	14	4	5	29	123:158	**55**
14.	HC Vagnerplast Kladno	52	10	3	5	34	105:172	**41**

Tabulka 4: Konečné umístění po základní části

4.4 Analýza přesilových her z videozáznamů

Analýzu přesilových her jsem provedl pomocí metody pozorování. Jako prostředek mi sloužily nahrané videozáznamy zápasů základní části ze sezóny 2010-2011. Pozorování je cílevědomé a systematické sledování činnosti lidí. Zde jsem používal pozorování nestrukturované nepřímé, kdy si předem stanovujeme kategorie, které sledujeme v dané realitě, a které jsou předem nahrané nebo přepsané do písemné podoby. (Čábalová, 2011)

Předmětem analýzy byl nejčastěji se vyskytující typ přesilové hry, mající největší vliv na procentuální úspěšnost početních výhod, to znamená přesilová hra 5-4. Analýza videozáznamů přesilových her byla dvojího zaměření, a to konkrétně na:

- Základní rozestavení hráčů
- Varianty zakončení

4.4.1 Analýza základního rozestavení přesilové hry

Již bylo zmíněno, že při přesilové hře 5 – 4 rozeznáváme pouze dvě základní rozestavení, které sice mohou být mírně modifikovány, ale jejich hlavní kritérium zůstává stejné, a to jeden nebo dva hráči na modré čáře. V číselných hodnotách se vyznačují jako rozestavení 2 - 1 - 2 a 1 - 3 - 1. Rozestavení 2 - 1 - 2 je velmi pohyblivé s možnostmi využití pravé i levé strany, modré čáry a prostoru za brankou a jedná se o rozestavení s dvěma hráči na modré čáře**.** Rozestavení s jedním hráčem na modré čáře se používá ve dvou podobných variantách. Varianta 1 - 2 - 2 neboli tzv. „ deštník “ s dvěma hráči clonícími před bránou, nebo varianta 1 - 3 - 1 s vazebným středem.

Cílem analýzy bylo zjistit, zda některé z těchto dvou základních rozestavení vede v moderním hokeji k většímu procentuálnímu využití početních výhod. Využil jsem sestřihy zápasů základní části Tipsport Extraligy v sezóně 2010 – 2011 z archivu České televize. Sledoval jsem vždy deset branek dosažených v přesilové hře 5 – 4 každým ze čtrnácti týmu Extraligy, to znamená celkem 140 branek. Použita byla tzv. čárkovací

metoda, kdy jsem si po každé dosažené brance zaznamenal, z jakého rozestavení vzešla závěrečná varianta zakončení.

Dosažené hodnoty jsem následovně přepočítal do procentuálního zastoupení jednotlivých rozestavení a přenesl do grafu. V grafu jsem vyjádřil procentuální zastoupení jednotlivých rozestavení přesilové hry 5 - 4 u každého týmu, a následovně jsem porovnával rozestavení jednotlivých týmů s jejich procentuálním využitím početních výhod.

4.4.2 Analýza variant zakončení přesilové hry

Varianta zakončení je finální fáze přesilových her. Vždy vychází z určitého rozestavení, o kterém bylo již řečeno v předchozí analýze. Cílem analýzy bylo graficky zpracovat dvě nejčastější varianty zakončení početní výhody 5 – 4, u každého ze čtrnácti týmů Extraligy, ze základní části sezóny 2010 – 2011.

Jako prostředek byly opět využity záznamy zápasů z každého jednotlivého kola uložené v archivu České televize. Postupoval jsem tak, že jsem v prvních třech zápasech u každého týmu zaznamenával pět variant zakončení a v dalším sledování jsem označoval, které dvě varianty se nejčastěji opakovaly, tak abych zmenšil pravděpodobnost, že zaznamenám variantu, jenž nebyla nacvičená, ale byla pouze dílem momentální improvizace hráčů. Výsledné varianty zakončení jednotlivých týmů jsem převedl do grafického znázornění a můžeme je, stejně jako u předchozí analýzy rozestavení, porovnávat s celkovou úspěšností v přesilových hrách.

5 VÝSLEDKY A DISKUZE

5.1 Vyhodnocení dotazníku

Mým hlavním cílem při sestavování dotazníku bylo zjistit, za jak důležitou herní situaci považují přesilovou hru v jednotlivých profesionálních klubech ledního hokeje v České republice, popřípadě jak často a jakému průběhu jejich nácviku se věnují. Na dotazníky odpovídali profesionální hráči a trenéři z celkem deseti klubů, pěti extraligových a pěti hrajících druhou nejvyšší soutěž v ČR.

V první otázce respondenti odpovídali na dotaz, za jak důležitý prvek ve hře považují úspěšnost v přesilové hře v souvislosti s konečným výsledkem utkání. Hráči a trenéři vybírali ze tří předvolených možností a všichni zvolili stejnou odpověď a považují tak přesilovou hru za prvek, jenž velmi často rozhoduje výsledek utkání. Žádný zástupce klubu sice nevolil variantu přesilové hry jako prvku rozhodujícího vždy a v každém zápase, ale i tak je patrné, jak je početní výhoda brána mezi hlavní příčiny úspěchu či neúspěchu.

Další dvě otázky byly zaměřeny na intenzitu nácviku a používání videozáznamu. V první z otázek, jak často se věnujete nácviku přesilových her, se dotazovaní rozdělili na dvě skupiny. Ta početnější, konkrétně hráči a trenéři šesti klubů, se věnuje nácviku před každým mistrovským zápasem, ostatní čtyři pouze před určitými zápasy. Možnost odpovědi, že se přesilovým hrám nevěnuje vůbec pozornost, zaškrtnuta nebyla. V té druhé byla zjišťována četnost používání videozáznamu pro nácvik početních výhod. Ve všech deseti klubech se videozáznam ve spojitosti se zmiňovaným herním prvkem početní výhody využívá. Zástupci čtyř klubů dokonce potvrdili používání videozáznamu z důvodu tohoto prvku ve hře před každým utkáním, v ostatních klubech se s televizní technikou pracuje před určitými zápasy. Na odpovědích týkajících se používání videozáznamu můžeme jasně zpozorovat, jakou vážnost přisuzují profesionální mužstva faktoru přesilové hry na vítězství.

V pořadí čtvrtou otázkou bylo cílem zjistit na jakou ze čtyř druhů přesilových her, to znamená přesilová hra 5-4, 5-3, 4-3 a přesilová hra při hře bez brankáře, se nácvik nejčastěji zaměřuje. Odpověď nebyla nikterak překvapivá. Všichni souhlasně označili jako

stěžejní nácvik přesilové hry 5-4, která se vyskytuje v zápase nejčastěji a podle mého názoru má jednoznačně největší podíl na celkové procentuální využití přesilových her a tudíž na výsledky jednotlivých zápasů.

V poslední části dotazníku bylo zjišťováno, na jaké fáze přesilových her je nácvik nejčastěji zaměřen. Na výběr měli hráči a trenéři ze dvou hlavních fází, a to konkrétně fáze finální a fáze založení a zavezení, jako třetí možnost odpovědi byla skutečnost, že se čas pro nácvik vyhrazuje rovnoměrně na obě fáze. Z odpovědí je zřejmé, že většina času je vyhrazena pro nácvik finální fáze, pro kterou odpovědělo sedm z deseti dotazovaných. Zbylé tři hlasy byly pro rovnoměrné rozdělení mezi obě fáze. Je pochopitelné větší zaměření na finální zakončení z důvodu časté obměny podle způsobu bránění soupeře. Naopak založení přesilové hry není tak často běžné během sezóny měnit.

Odpovědi z dotazníku jednoznačně potvrdily důležitost zvládnutí přesilové hry, jako základ pro úspěšný výsledek utkání. Za nejzajímavější odpovědi považuji především používání videa pro nácvik početních výhod u všech deseti týmu včetně pěti prvoligových.

5.2 Míra vlivu úspěšnosti v přesilových hrách na celkovém umístění v sezóně

Při určování vlivu úspěšnosti přesilové hry na celkové umístění mužstva v základní části extraligové sezóny 2010 – 2011 jsem došel k poměrně očekávanému výsledku. Výpočtem koeficientu pořadové korelace r_s o závislosti procentuálního využití početních výhod na celkovém umístění pro sezónu 2010-2011 se řadí do intervalu velkého efektu (tab.5). Abychom vyloučili, že jde pouze o náhodný jev spojený s jedním ročníkem, použil jsem shodným způsobem pořadovou korelaci i na dvě předešlé sezóny, konkrétně na ročníky 2009 – 2010 a 2008 – 2009. Výsledné hodnoty se pohybovaly v kategorii vlivu středního, ovšem výrazně na jeho horní hranici (tab.5). Z důvodu malé četnosti výzkumného souboru jsem použil výpočet velikosti efektu r^2 (effect size) (tab.6). Jedná se o koeficient, který eliminuje vliv pozitivní závislosti statistické významnosti na rozsahu souboru. (Sigmund & Sigmundová, 2011)

Z výsledků jasně vyplývá, že se nejedná o zřídka vyskytující jev, ale jde o dlouhodobý proces, kdy úspěšnost v početních výhodách, kromě drobných výjimek, úzce souvisí s úspěchem mužstva v základní části. Na grafu můžeme vidět počet získaných bodů v souvislosti s procentuální úspěšnosti v přesilových hrách (obr.7).

Sezóna	Korelační koeficient r_s
2008 – 2009	0,6058
2009 – 2010	0,6182
2010 – 2011	0,7122

Tabulka 5: míra závislosti početních výhod na celkové umístění v sezóně

Sezóna	Koeficient effect size r_s^2	Hodnocení efektu
2008 – 2009	0,3670	Významný efekt
2009 – 2010	0,3822	Významný efekt
2010 – 2011	0,5072	Významný efekt

Tabulka 6: koeficienty effect size

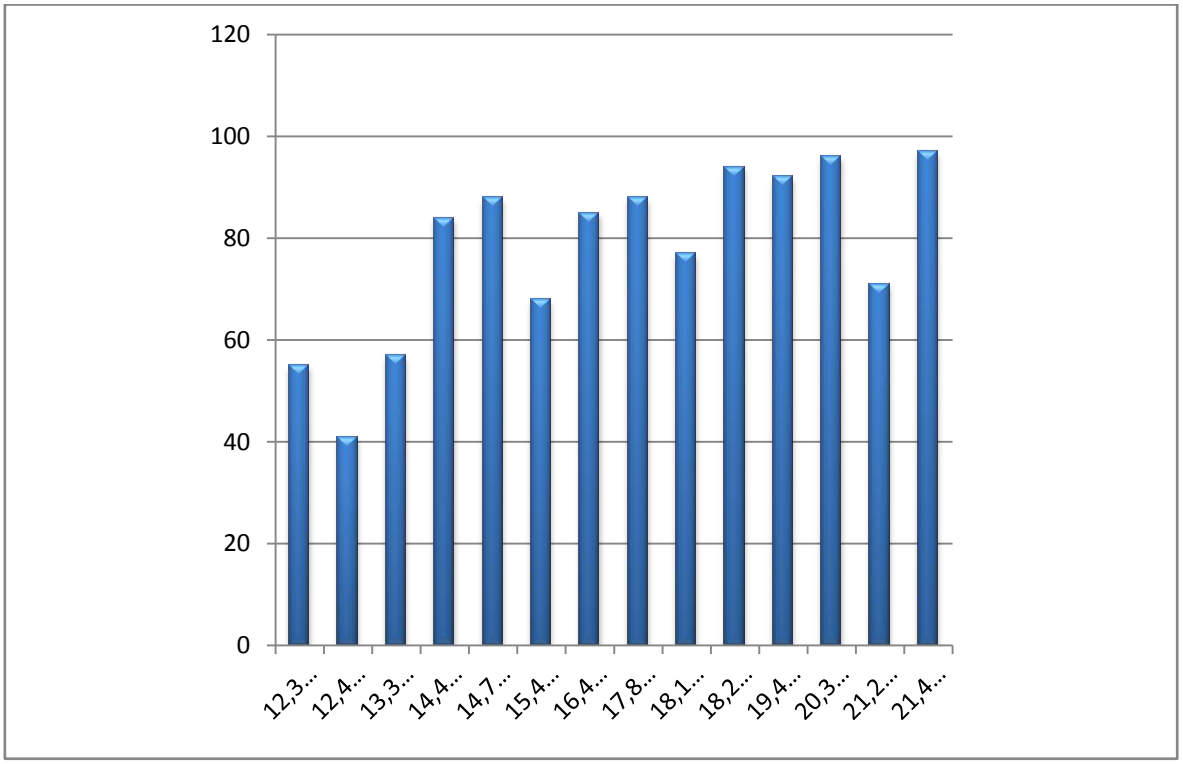

Obrázek 7: počet získaných bodů v souvislosti s procentuální úspěšností přesilových her

Ještě více se utvrdíme o velmi významném vlivu přesilových her, pokud detailně porovnáváme jednotlivé umístění mužstev a umístění podle procentuální úspěšnosti přesilových her. Samozřejmě že určité odchylky jsou především ve středu tabulky, kdy mužstva mají mezi sebou minimální bodové odstupy. Zaměřil jsem se proto především na postavení na čele tabulky a na jejím konci a výsledky jen potvrzují důležitost zvládnutí této herní situace. Nebereme-li v potaz odpočty bodů za nesrovnalosti v registracích, jenž neměly žádný vliv na výsledky, a šlo pouze o administrativní nedostatky, tak za poslední tři sezóny 2008-2009, 2009-2010 a 2010-2011 měl vítěz základní části vždy nejlepší procentuální využití přesilových her a šlo ve dvou případech o tým Hc Plzeň 1929 a v jednom o Hc Slavii Praha (tab.7).

Sezóna	tým	Celkové pořadí	body	Pořadí v přesilových hrách	Úspěšnost v přesilových hrách
2008-2009	Hc Slavia P.	1.	93	1.	22,18%
2009-2010	Hc Plzeň 1929	1.	106	1.	21,48%
2010-2011	Hc Plzeň 1929	1.	97	1.	21,43%

Tabulka 7: procentuální úspěšnost přesilových her vítězů základní části 2008/2009 - 2010/2011

Je to již několik let, co se extraligová tabulka po konci základní části rozděluje na dvě skupiny. Prvních deset týmů má možnost bojovat o mistrovský titul, zbylé čtyři hrají o uhájení extraligové příslušnosti v krátkodobé soutěži zvané Play out, a právě s postavením v tabulce těchto zbylých čtyř celků hrajících o záchranu jsem porovnával jejich úspěšnost v početních výhodách za poslední tři sezóny. V každém roce tři týmy, pohybující se s procentuálním využitím přesilových her mezi 11. a 14. místem, byly nuceni hrát zápasy o udržení v extralize (tab.8). Pouze jediný tým v každém ročníku, jehož přesilová hra patřila mezi čtyři nejhorší, se dokázal probojovat do bojů o celkového vítěze ligy. Dvakrát se tak povedlo Slavii Praha jednou Zlínu. Z těchto porovnání vyplývá důležitost zvládnutí této herní situace. Samozřejmě se naskytnou výjimky, kdy se mužstvo s nekvalitní přesilovou hrou dokáže dostat do bojů o titul, ale je jich opravdu velmi malé množství a začíná se tak stávat pravidlem, že kvalitní přesilová hra rovná se umístění na předních místech ligové tabulky.

tým	Celkové pořadí	body	Pořadí v přesilových hrách	Úspěšnost v přesilových hrách
Sezóna 2008-2009				
Hc M. Budějovice	11.	71	14.	12,96%
Hc G.O. Kladno	13.	66	11.	14,98%
Bk M. Boleslav	14.	59	12.	14,65%
Sezóna 2009-2010				
Hc Kometa	12.	63	12.	14,90%
Bk M. Boleslav	13.	62	13.	13,73%
Hc G.O. Kladno	14.	58	14.	12,12%
Sezóna 2010-2011				
Hc Sparta Praha	12.	57	12.	13,38%
Bk M. Boleslav	13.	55	14.	12,39%
Hc V. Kladno	14.	41	13.	12,45%

Tabulka 8: procentuální úspěšnost přesilových her týmů play-out v sezónách 2008/2009 – 2010/2011

5.3 Míra úspěšnosti v přesilových hrách v závislosti na rozestavení hráčů

Nelze staticky úplně přesně vyjádřit, které ze dvou základních rozestavení v přesilové hře vede k větší úspěšnosti. Při volbě základního vzorce početní výhody hraje jistě roli také kvalita jednotlivých hráčů dosazených do speciálních sestav pro tuto herní situaci. Z výsledných grafů můžeme sledovat, jaké bylo zastoupení jednotlivých rozestavení v přesilových hrách.

Drtivou převahu má zastoupení rozestavení s dvěma hráči na modré čáře převažující u dvanácti týmů (Obr.8-21). Pouze dva týmy, konkrétně Hc Oceláři Třinec a Hc Plzeň 1929, preferovaly početní výhody s jedním hráčem na modré čáře. Ovšem podle mého názoru není náhodou, že právě dva týmy pasované před sezónou mezi největší

kandidáty na titul zvolili danou strategii. Rozestavení 1 – 3 – 1 totiž nabízí velkou škálu možností na zakončení a obrovský prostor pro improvizaci, proto se také objevuje především u týmu disponujícího hráči s vynikajícími hokejovými dovednostmi pro početní výhodu.

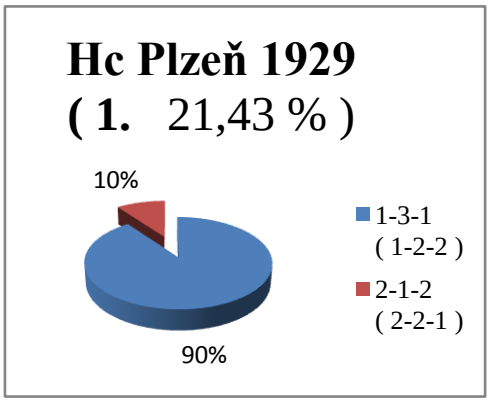

Obrázek 8: rozestavení Hc Plzeň 1929

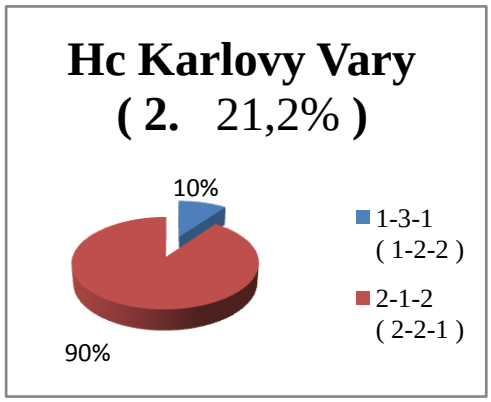

Obrázek 9: rozestavení Hc Karlovy Vary

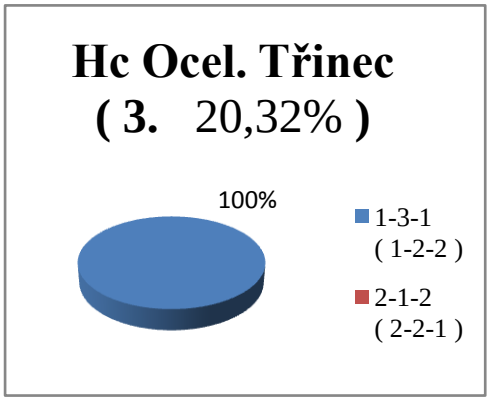

Obrázek 10: rozestavení Hc Oceláři Třinec

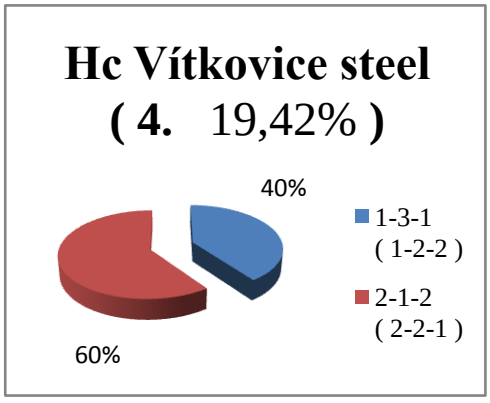

Obrázek 11: rozestavení Hc Vítkovice steel

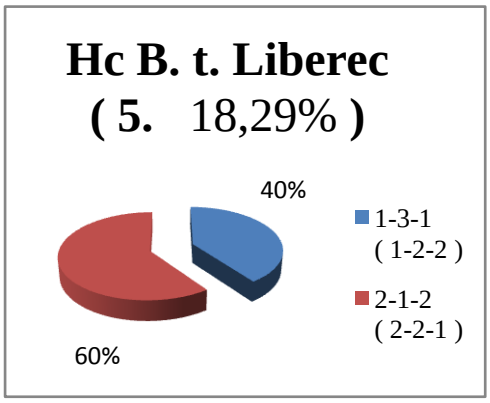

Obrázek 12: rozestavení Hc B.t. Liberec

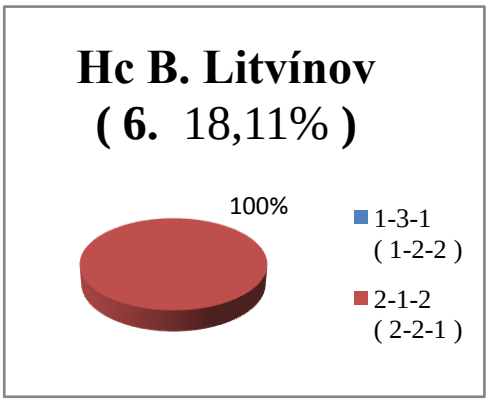

Obrázek 13: rozestavení Hc Benzina Litvínov

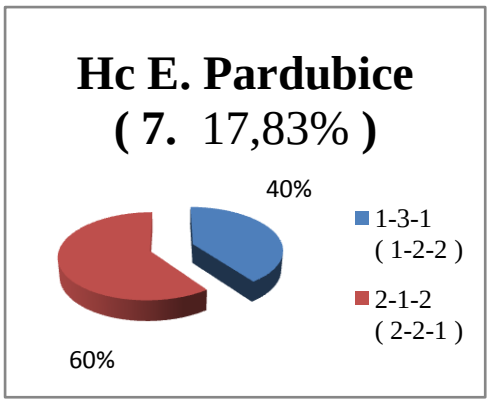

Obrázek 14: rozestavení Hc Eaton Pardubice

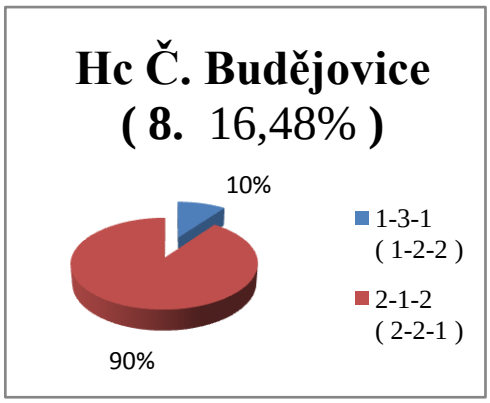

Obrázek 15: rozestavení Hc Č. Budějovice

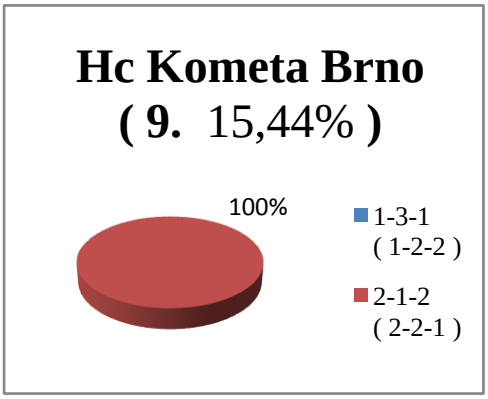

Obrázek 16: rozestavení Hc Kometa Brno

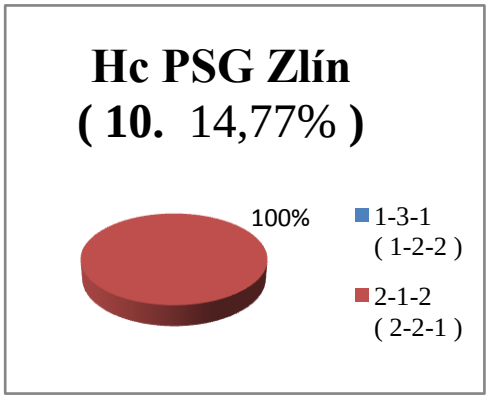

Obrázek 17: rozestavení Hc PSG Zlín

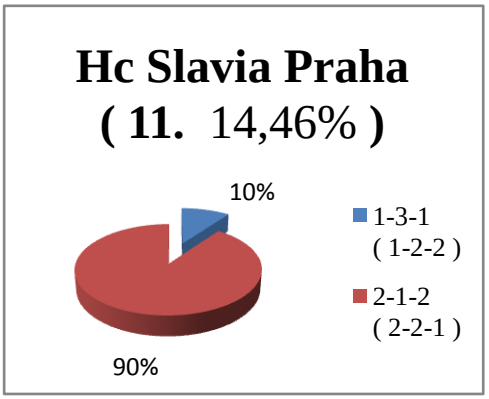

Obrázek 18: rozestavení Hc Slavia Praha

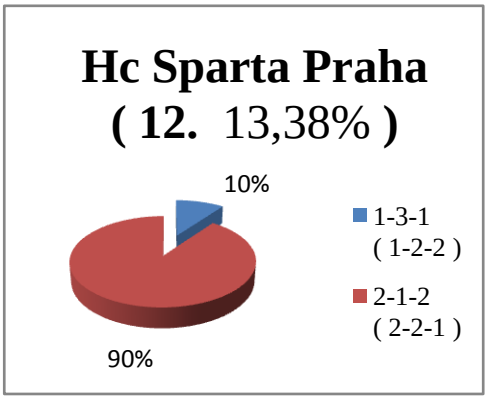

Obrázek 19: rozestavení Hc Sparta Praha

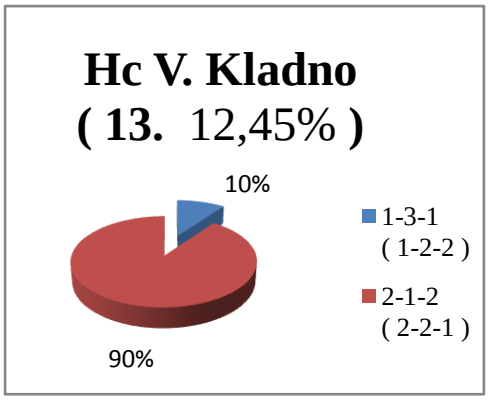

Obrázek 20: rozestavení Hc V. Kladno

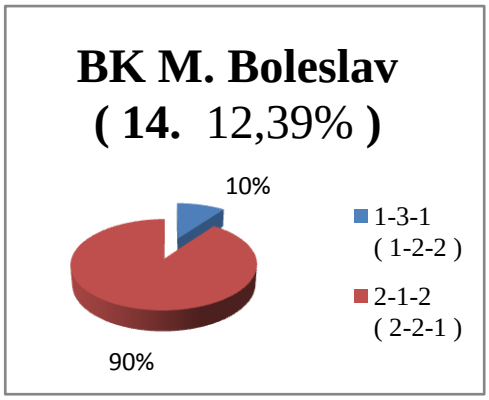

Obrázek 21: rozestavení BK M.Boleslav

Pro kvalitní provedení tohoto vzorce je ovšem nezbytné, kromě vysoké kvality hráčů, rozestavení všech členů speciální sestavy podle jejich držení hole, tak aby měli možnost všichni zakončovat střelbou bez přípravy. Na obrázku s popisem funkčního držení hole můžeme vidět ideální rozestavení u týmu Hc Plzeň 1929, nejlepšího týmu v přesilových hrách v základní části 2010-2011, kde jsou hráči do rozestavení zabudování tak, aby každý mohl zakončovat střelbou bez přípravy (obr.22). O možnostech kreativních řešení v základním rozestavení přesilové hry s jedním hráčem na modré čáře také svědčí fakt, že během jediného zápasu provedl plzeňský tým šest různých variant zakončení (obr.23-28)

Ze zkoumaných prvních deseti gólů dosažených v přesilových hrách u každého týmu v sezóně vycházel průměr úspěšnosti v početní výhodě s rozestavením 1 – 3 – 1 19,15 %, u rozestavění 2 - 1 - 2 to bylo pouze 16,03%. Samozřejmě jde o zkreslené výsledky z důvodu menší využitelnosti rozestavění s jedním hráčem na modré čáře. Osobně si myslím a i z dosažených výsledků vyplývá, že základní vzorec 1 - 3 - 1 vede k vytváření více střeleckých příležitostí, a tím pádem k větší úspěšnosti, ale pouze u týmu s hráči s nadprůměrnými dovednostmi a navíc u týmu, kde máme hráče s držením hole napravo i nalevo. Ze zkoumaných záznamů bylo jasně vidět, že tento způsob přesilových her dělal bránící čtveřici velké problémy. Na druhou stranu například Karlovy Vary dosáhly s rozestavěním 2 – 1 – 2 vysoké úspěšnosti 21,2 %. Můj názor tedy je, že nelze přesně určit, zda jeden či druhý vzorec vede k větší úspěšnosti, ale jde především o to, aby trenér bral v potaz všechny přednosti a nedostatky svých hráčů a podle toho se rozhodl, jaké rozestavení dovede jeho tým ke kvalitnějšímu využívání přesilových her.

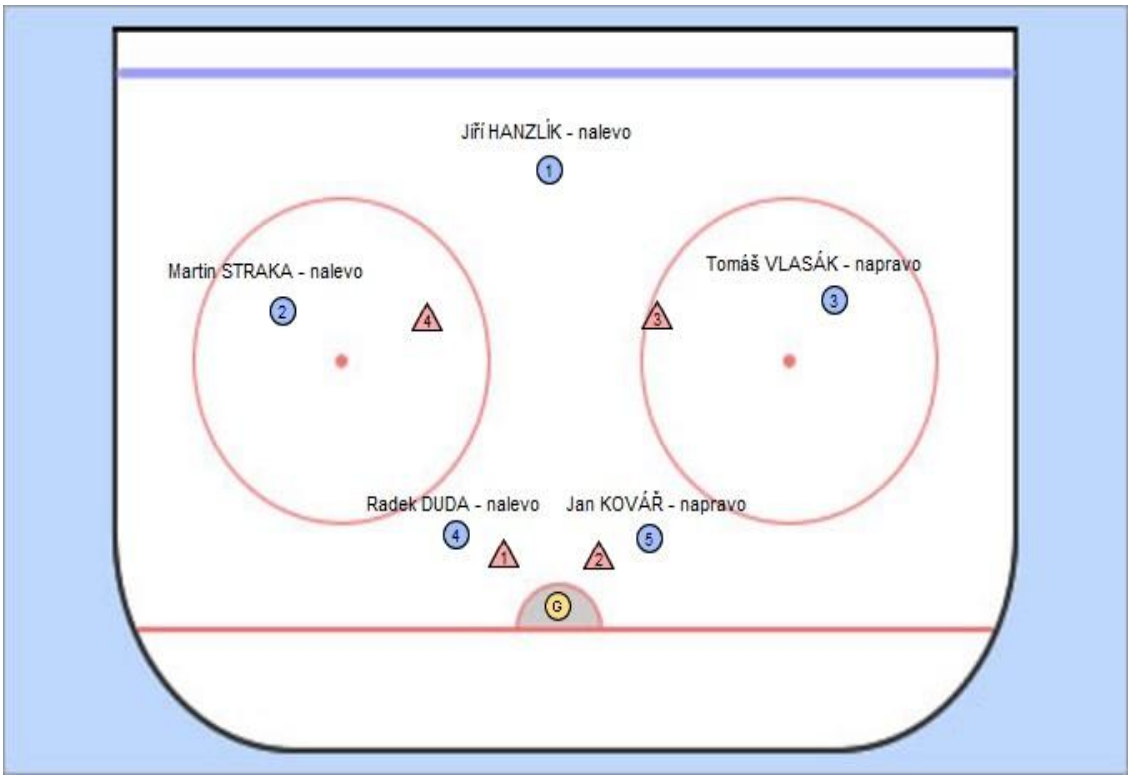

Obrázek 22: Obsazení základního rozestavení přesilové hry Hc Plzeň 1929

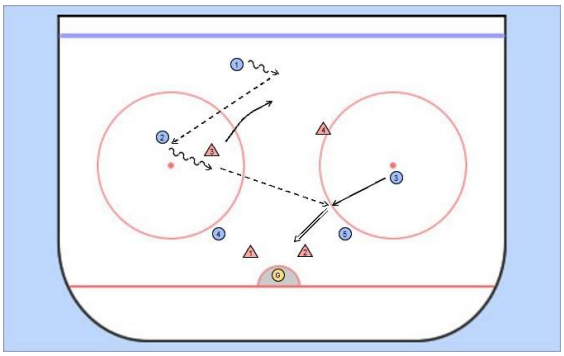

Obrázek 23: 1.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

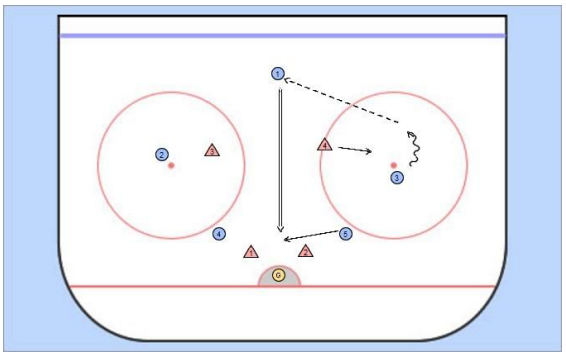

Obrázek 24: 2.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

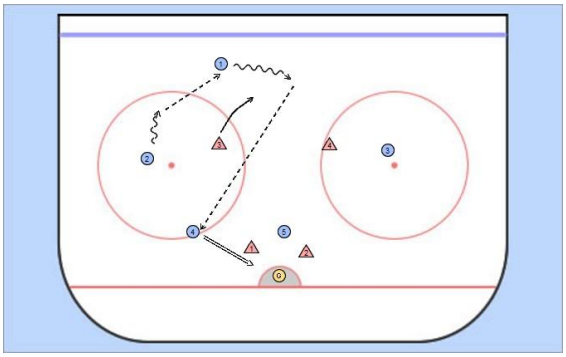

Obrázek 25: 3.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

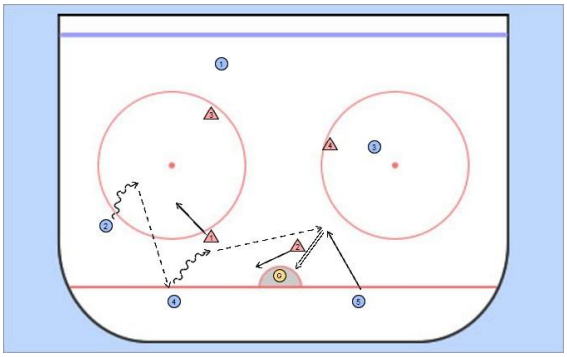

Obrázek 26: 4.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

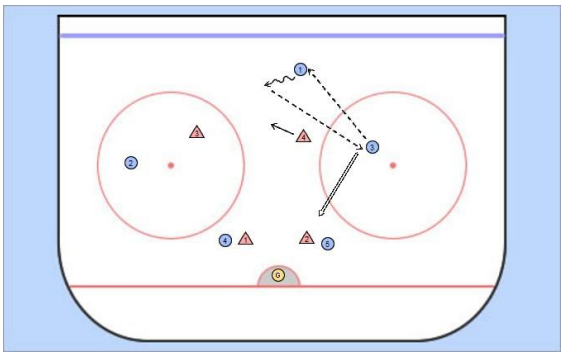

Obrázek 27: 5.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

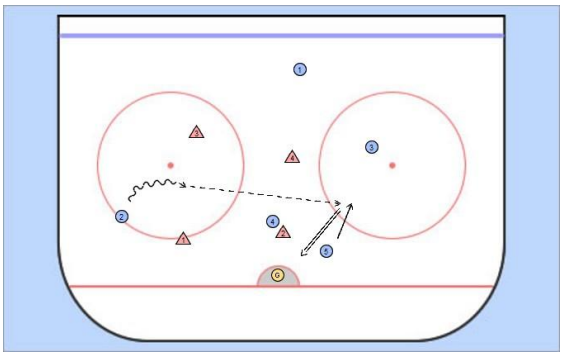

Obrázek 28: 6.varianta zakončení Hc Plzeň 1929

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabýval vlivem přesilových her na celkové umístění mužstva v sezóně a dále, které ze dvou základních rozestavení vede k větší úspěšnosti v této herní situaci. Dosažené výsledky potvrdily hypotézu H1 o vlivu přesilových her na celkové umístění a jasně poukázaly na důležitost jejich zvládnutí vzhledem k úspěchu v hokejovém ročníku.

Pro praxi doporučuji sestavení dvou speciálních sestav pro přesilovou hru, jelikož ne všichni se hodí pro tuto herní situaci, přestože jsou jinak velmi platnými členy týmu. U speciálních sestav doporučuji aplikovat do tréninkového procesu nácvik dvou až tří variant zakončení přesilové hry, které vychází z předem určeného základního rozestavení. Z analýzy základních rozestavení nebyla určena závislost, zda jedno či druhé rozestavení vede k větší úspěšnosti v přesilových hrách. To znamená, že hypotéza H2 potvrzena nebyla, a je třeba zvolit základní rozestavení podle hráčského obsazení pro tuto herní situaci. To znamená využít silných stránek svých hráčů, jako je například střelba bez přípravy apod. a v neposlední řadě při volbě různých variant brát zřetel na funkční držení hole hráčů. Neměli bychom podceňovat ani ostatní fáze přesilových her, to znamená založení, zavezení a v neposlední řadě i vhazování.

Z hlediska nácviku doporučuji postupovat podle metodické řady. Samotnému nácviku by měla předcházet video-ukázka, u profesionálních týmů se tak často pracuje s videozáznamem. Prvotní nácvik se provádí za sníženého odporu, z důvodu správného zažití domluvené varianty. Po zvládnutí prvotní fáze je třeba odpor bránících hráčů postupně zvyšovat. Při dokonalém zvládnutí je třeba hráčům vytvářet tzv. krizové situace, aby početní výhoda při tréninkové jednotce byla sehrána pod určitým tlakem. V praxi se využívá u profesionálních hráčů přidělení určitého úkolu při neproměnění přesilové hry, jako je například sebírání puků po tréninku. Je třeba říct, že přesilová hra však není pouze o nácviku, ale také o schopnosti improvizovat, pokud se naskytne vytvoření lepší střelecké pozice než při secvičené variantě. Velmi důležitou roli hraje samozřejmě také psychický stav hráčů.

Všechna doporučení jsou pouze návodem a každý trenér si musí sám zvolit, kterými pravidly se při nácviků přesilových her, mající obrovský vliv na výsledek utkání, bude řídit.

SOUHRN

Bakalářská práce obsahuje určení míry vlivu úspěšnosti přesilových her na celkový výsledek mužstva v sezóně, a zároveň zjištění zda některé ze základních rozestavení vede k vyšší úspěšnosti v této herní situaci.

Míra závislosti přesilových her na celkové umístění a míra závislosti základního rozestavení na úspěšnost v přesilových hrách je vyjádřená výpočtem koeficientu r_s a dosazením výsledné hodnoty do intervalů pořadové korelace. Za výzkumný soubor bylo vybráno čtrnáct profesionálních mužstev nejvyšší soutěže ledního hokeje v České republice. Dále je zde obsaženo grafické znázornění dvaceti osmi různých variant zakončení přesilové hry z extraligové sezóny 2010-2011, které je možné využít v trenérské praxi.

Práce poukazuje na důležitost zvládnutí přesilových her v ledním hokeji vzhledem k úspěchu mužstva v sezóně. Dosažené výsledky mohou být návodem pro trenéry ledního hokeje, jak zaměřit tréninkový proces na danou problematiku.

RESUME

The undergraduate thesis contains a determination of power play success influence on the team's overall result in a season and also the finding whether any of the basic formations lead to a greater success in this game situation.

The dependency rate of power plays on overall standings and the dependency rate of the basic formation on power play success is expressed by calculation of the r_s coefficient and inserting the resulting values to the sequential interval correlation. Fourteen professional hockey teams from the top Czech hockey league were chosen as the research sample. Also included is a graphic representation of twenty-eight different variations of power play endings from the 2010-2011 Extraliga season, which can be used in coaching practice.

This work highlights the importance of mastering power plays in ice-hockey in relation to team success in the season. The achieved results may offer guidance for ice-hockey coaches on how to focus the training process on the issue.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BUKAČ, L.: *Intelekt, učení, dovednost a koučování v ledním hokeji*. 1.vyd. Praha: Olympia, 2005. 291 s. ISBN 80-7033-896-2

2. ČÁBALOVÁ, D.: *Pedagogika*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2011, 272 s. ISBN: 978-80-247-2993-0

3. DOVALIL, J. a kol.: *Výkon a trénink ve sportu*. 3.vyd. Praha: Olympia, 2009. 336 s. ISBN 978-80-7376-130-1

4. GUT, K., PACINA, V.: *Malá encyklopedie ledního hokeje*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1986. 495 s.

5. JELÍNEK, M., KUCHAŘ, J.: *Úspěch a jeho spirituální dimenze*. 1.vyd. Praha: Eminent, 2007. 167 s. ISBN 978-80-7281-320-9

6. PAVLIŠ, Z., et al.: *Příručka pro trenéry ledního hokeje 2.část*. 1.vyd. Příbram: PB Tisk, 2002. 271 s. ISBN 80-238-5831-9

7. PAVLIŠ, Z., et al.: *Příručka pro trenéry ledního hokeje 3.část*. 1.vyd. Příbram: PB Tisk, 2002. 328 s. ISBN 80-238-8645-2

8. PAVLIŠ, Z., PERIČ, T.: *Abeceda hokejového bruslení*. 1.vyd. Příbram: PB Tisk, 2003. 89 s. ISBN 80-900188-8-2

9. PERIČ, T.: *Lední hokej*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0472-2

10. SIGMUND, E., SIGMUNDOVÁ, D.: *Pohybová aktivita pro podporu zdraví dětí a mládeže*. 1.vyd. Olomouc: Papírtisk, 2011. 171 s. ISBN 978-80-244-2811-6

11. MAZANEC, M.: *Vhazování v ledním hokeji*[DVD]. Písek: dvp studio, 2002 [cit. 3. ledna 2012]

12. ceskatelevize.cz: *Buly hokej živě* [online]. 2011 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/tv-program/hledani/?filtr[nadtitul]=buly - hokej zive&stranka=1>

13. cslh.cz: *Pravidla ledního hokeje 2010-2014* [online]. 2011 [cit. 2011-11-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cslh.cz/text/119-pravidla-ledniho-hokeje.html>

14. Hokej.cz: *Historie* [online]. 2012 [cit. 2012-01-18]. Dostupné z WWW: <http://historie.hokej.cz/>

15. Hokej.cz: *Statistiky* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.hokej.cz/index.php?lng=CZ&webid=376&view=>

16. Pragotrading.cz: *Historie ledního hokeje* [online]. 2011 [cit. 2011-11-13]. Dostupné z WWW: <http://www.pragotrading.cz/informace/zajimavosti-z-hokeje-a-ze-sportu/historie-ledniho-hokeje>

SEZNAM TABULEK:

Tabulka 1: pořadí týmů podle získaných titulů 10
Tabulka 2: Extraligová mužstva v sezóně 2010-2011 25
Tabulka 3: Pořadí úspěšnosti v přesilových hrách 28
Tabulka 4: Konečné umístění po základní části 29
Tabulka 5: míra závislosti početních výhod na celkové umístění v sezóně 34
Tabulka 6: koeficienty effect size 34
Tabulka 7: procentuální úspěšnost přesilových her vítězů základní části 2008/2009 - 2010/2011 35
Tabulka 8: procentuální úspěšnost přesilových her týmů play-out v sezónách 2008/2009 – 2010/2011 36

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1: nastřelení puku podél hrazení 17
Obrázek 2: zaujmutí základního rozestavení po nastřelení 17
Obrázek 3: rozestavení 2-1-2 21
Obrázek 4: rozestavení 2-2-1 21
Obrázek 5: rozestavení 1-3-1 22
Obrázek 6: rozestavení 1-2-2 22
Obrázek 7: počet získaných bodů v souvislosti s procentuální úspěšností přesilových her 34
Obrázek 8: rozestavení Hc Plzeň 1929 37
Obrázek 9: rozestavení Hc Karlovy Vary 37
Obrázek 10: rozestavení Hc Oceláři Třinec 37
Obrázek 11: rozestavení Hc Vítkovice steel 37
Obrázek 12: rozestavení Hc B.t. Liberec 37
Obrázek 13: rozestavení Hc Benzina Litvínov 37
Obrázek 14: rozestavení Hc Eaton Pardubice 38
Obrázek 15: rozestavení Hc Č. Budějovice 38
Obrázek 16: rozestavení Hc Kometa Brno 38
Obrázek 17: rozestavení Hc PSG Zlín 38
Obrázek 18: rozestavení Hc Slavia Praha 38
Obrázek 19: rozestavení Hc Sparta Praha 38
Obrázek 20: rozestavení Hc V. Kladno 39
Obrázek 21: rozestavení BK M.Boleslav 39
Obrázek 22: Obsazení základního rozestavení přesilové hry Hc Plzeň 1929 40
Obrázek 23: 1.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 40
Obrázek 24: 2.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 40
Obrázek 25: 3.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 41
Obrázek 26: 4.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 41
Obrázek 27: 5.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 41
Obrázek 28: 6.varianta zakončení Hc Plzeň 1929 41

PŘÍLOHY

Příloha č.1 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Plzeň 1929

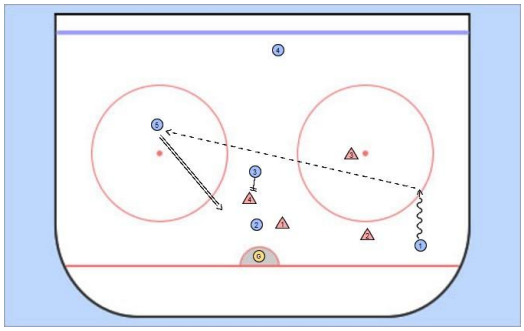

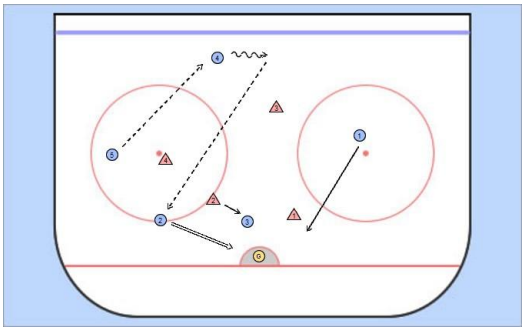

Příloha č.2 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Karlovy Vary

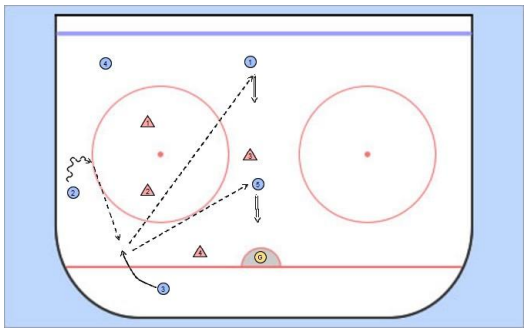

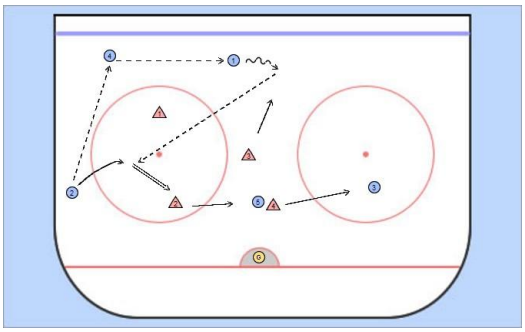

Příloha č.3 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Oceláři Třinec

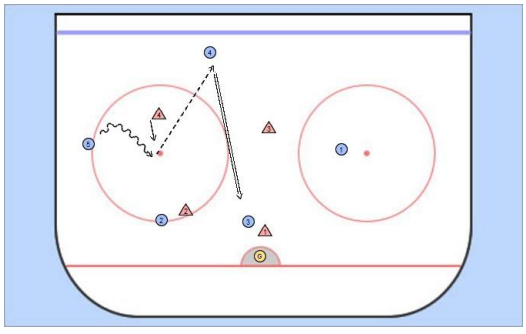

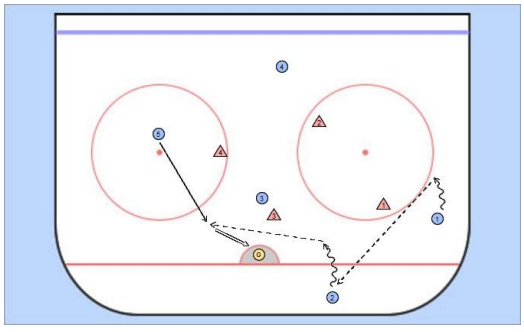

Příloha č.4 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Vítkovice steel

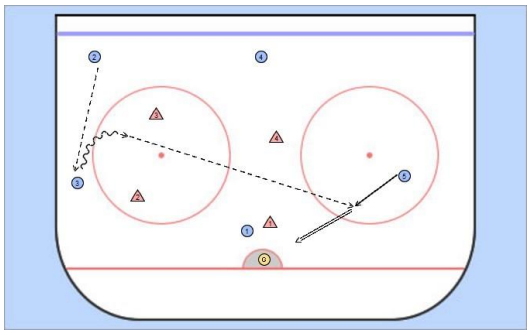

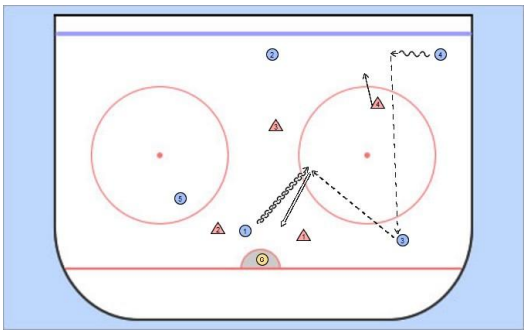

Příloha č.5 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Bílí tygři Liberec

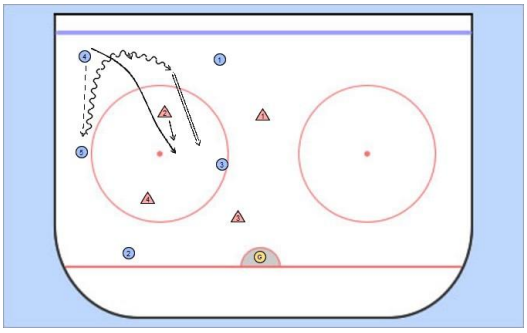

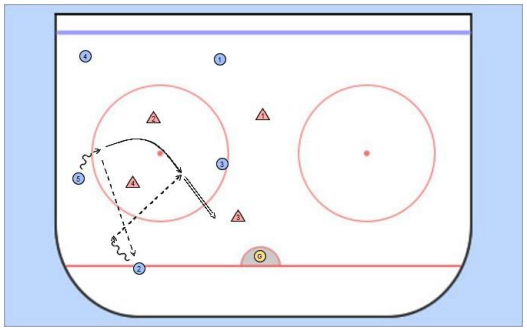

Příloha č.6 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Benzina Litvínov

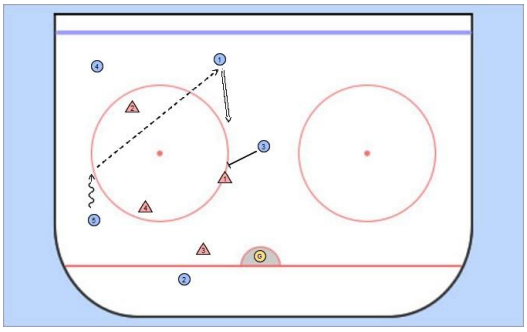

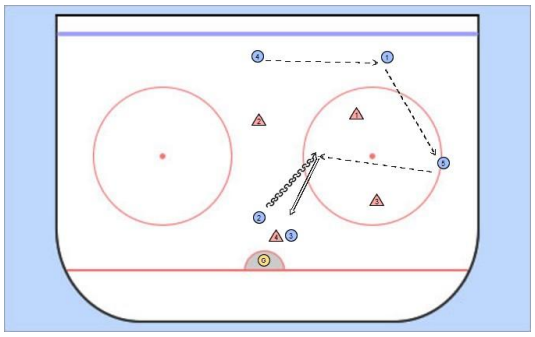

Příloha č.7 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Eaton Pardubice

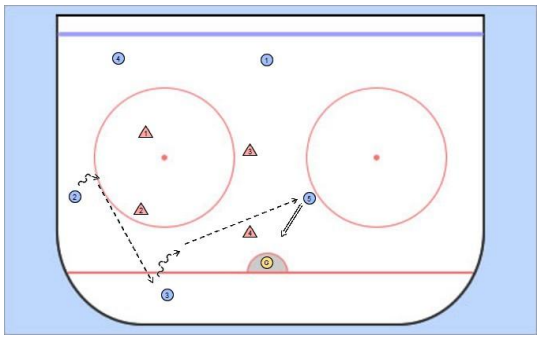

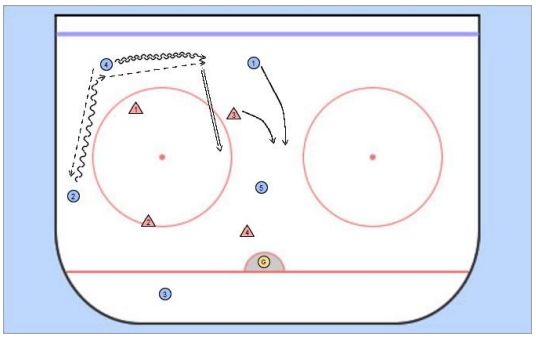

Příloha č.8 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc České Budějovice

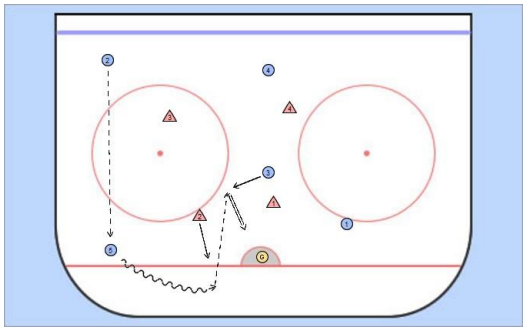

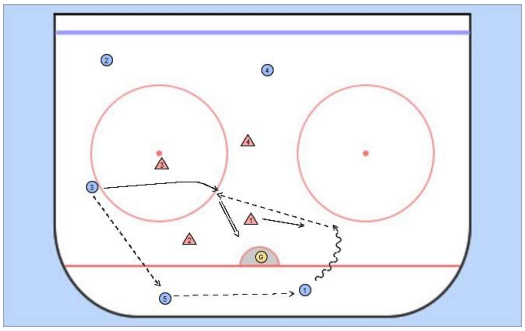

Příloha č.9 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Kometa Brno

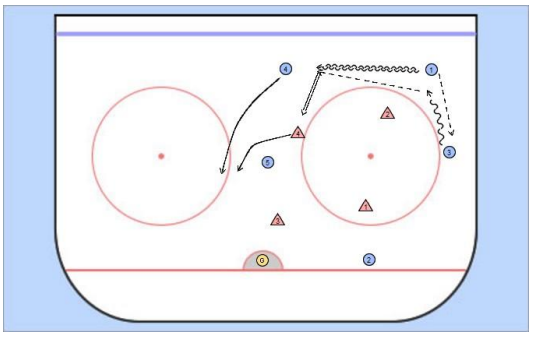

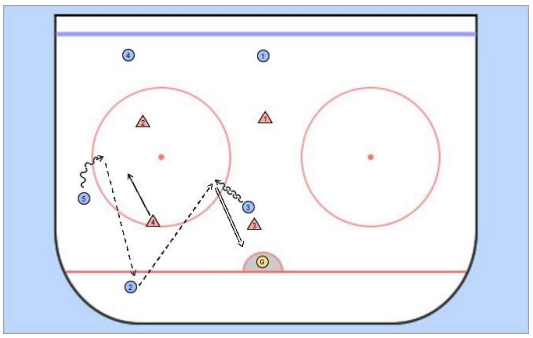

Příloha č.10 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc PSG Zlín

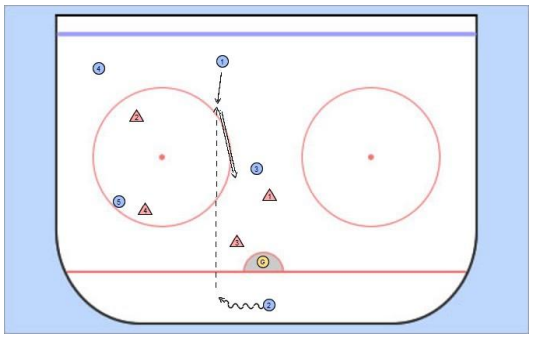

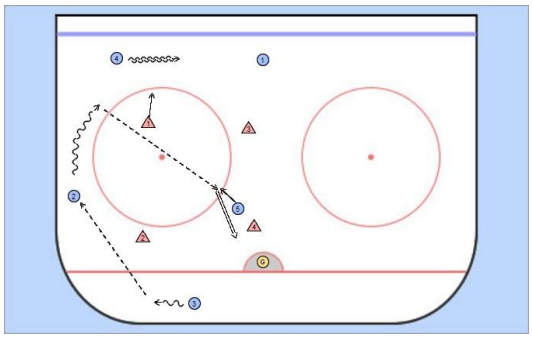

Příloha č.11 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Slavia Praha

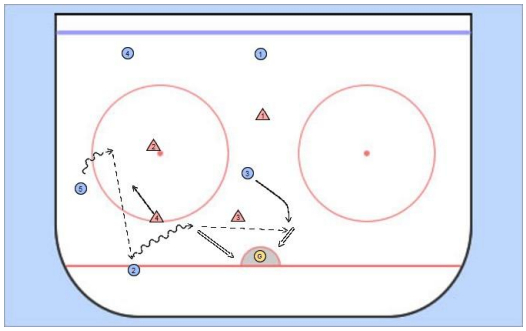

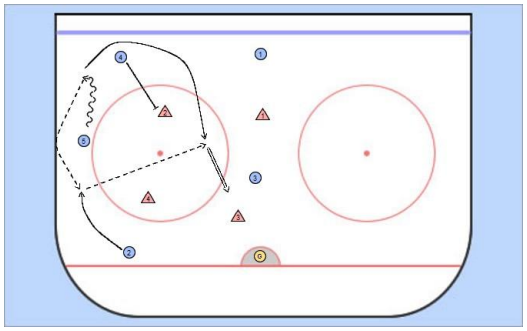

Příloha č.12 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Sparta Praha

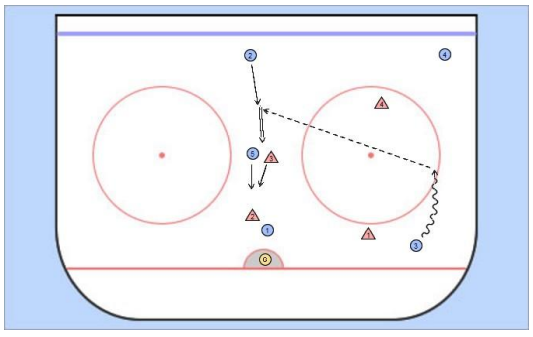

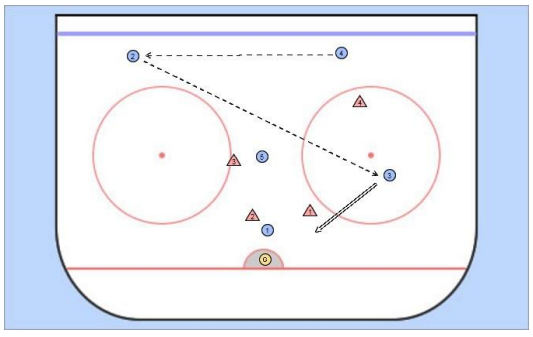

Příloha č.13 nejčastější varianty zakončení přesilové hry Hc Vagnerplast Kladno

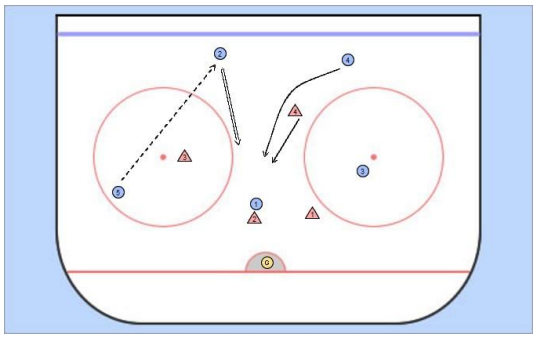

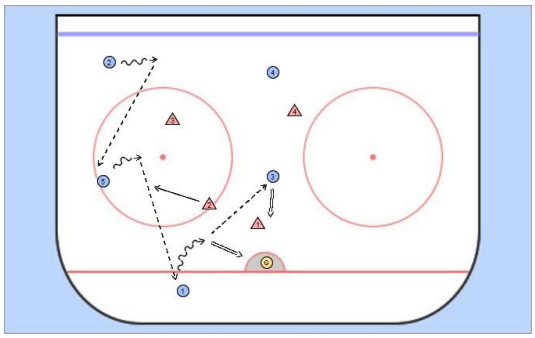

Příloha č.14 nejčastější varianty zakončení přesilové hry BK Mladá Boleslav

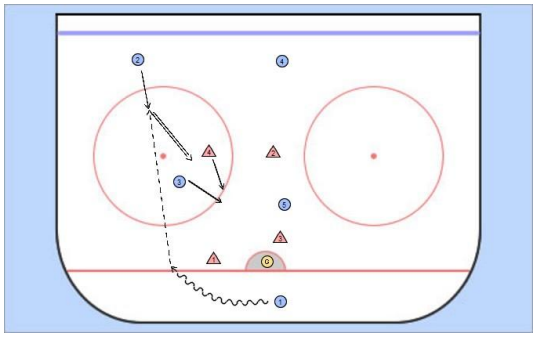

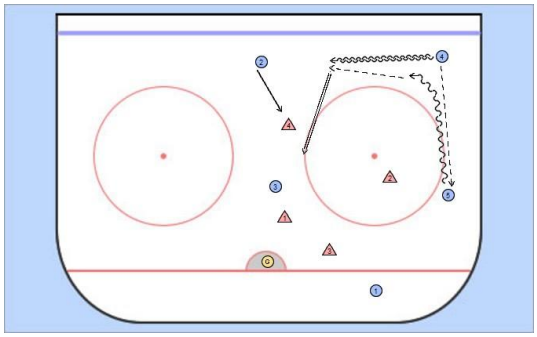

Příloha č.15

Evidenční list

Souhlasím s tím, aby moje bakalářská práce byla půjčována k prezenčnímu studiu v Univerzitní knihovně ZČU v Plzni.

Datum: Podpis:

Uživatel stvrzuje svým čitelným podpisem, že tuto bakalářskou práci použil ke studijním účelům a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno	Fakulta/katedra	Datum	Podpis